

Generálna riaditeľka Slovenskej asociácie poisťovní JUDr. Jozefína Žáková a dekan Fakulty práva Bratislavskej vysokej školy práva Prof. JUDr. Jaroslav Ivor, CSC. podpísali memorandum o spolupráci oboch inštitúcií. Predpokladá sa výmena informácií, vzájomná účasť na podujatiach, spolupráca pri publikačnej činnosti a odborné stáže. Snímka (ip)

Slovenskú asociáciu poisťovní navštívili predstavitelia Estónskej asociácie poisťovní a pracovníci estónskych poisťovní. Strany sa informovali o stave a vývoji poistných trhov v oboch krajinách a činnosti asociácií.

Sekretariát SLASPO pripravil projekt osobitného finančného vzdelávania. Na prezentácii systému sa zúčastnili školitelia OFV členských poisťovní. Prezentácie sa upravujú podľa pripomienok členských poisťovní. Mali by predstavovať spoločnú platformu OFV v rámci asociácie.

Zhromaždenie SLASPO

Zhromaždenie Slovenskej asociácie poisťovní bolo 1. júna 2010 v bratislavskom hoteli Austria Trend. Prezident SLASPO Torsten Leue informoval zhromaždenie o svojom odchode z Allianz – Slovenská poisťovňa. V tej súvislosti požiadal o uvoľnenie z prezídia a z funkcie prezidenta. Novým členom prezídia sa stal Ing. Marek Jankovič (od 1. júla prezident Allianz – Slovenská poisťovňa). Zhromaždenie prijalo za stálych pridružených členov SLASPO poisťovňu Deutscher Ring Lebensversicherungs-AG, pobočka poisťovne z iného členského štátu a Deutscher Ring Sachversicherungs-AG, pobočka poisťovne z iného členského štátu. Schválilo správu Kontrolnej komisie z previerky hospodárenia a overenie účtovnej závierky SLASPO za rok 2009. Prijalo informáciu o vývoji poistného trhu členských poisťovní a schválilo vyhodnotenie plánu práce SLASPO za 1. polrok 2010.

SLASPO zorganizovalo pre underwriterov a likvidátorov členských poisťovní odborné lekárske školenie o závislostiach so zameraním na heroinizmus. Prednášajúcim bol prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc., prednosta Psychiatrickej kliniky Lekárskej UK a FNsP (na snímke).

V Sofii sa uskutočnilo výročné stretnutie asociácie vydavateľov odborných časopisov o poisťovníctve (PIA). Prerokovali sa otázky spolupráce časopisov, spoločnej webovej stránky a ďalšej orientácie asociácie. Na snímke prezidentka PIA Susana Perez (Španielsko) a čestný prezident PIA Roel Velwijk (Holandsko).

Torsten Lene (vľavo) a Marek Jankovič.

Jaroslav Belás, Valér Demjan:
Finančné riadenie komerčnej banky,
ISBN: 978-80-89401-06-2, Georg Žilina

Publikácia Finančné riadenie komerčnej banky je zameraná na rozbor aktivít bankového manažmentu. Cieľom týchto aktivít je zabezpečiť efektívne riadenie a dlhodobú prosperitu banky prostredníctvom plnenia finančných plánov stanovených práve týmto bankovým manažmentom. Autori chápu finančné riadenie bankových aktivít v dvoch úrovniach – riadenie výkonnosti banky a riadenie rizík v komerčnej banke.

Pre komplexnosť tejto problematiky je nevyhnutné analyzovať systém riadenia banky, ako aj jeho jednotlivé podsystemy, ktoré sú úzko prepojené. Jednotlivé kapitoly v knihe sú rozdelené do dvoch spomínaných oblastí, pričom každá kapitola je teoreticky smerovaná a rozoberá druhy rizík, či výpočtové vzorce zamerané na kapitálovú primeranosť alebo ovplyvňovanie rizík.

Úvodná kapitola sa venuje celkovému systému komerčnej banky, základným determinantom efektívneho fungovania bankového systému, kapitálovej primeranosti v komerčnej banke, strategickému, operatívne a organizačnému manažmentu, manažmentu aktív a pasív, manažmentu rizík v komerčnej banke, manažmentu výkonnosti a vzťahom s klientmi.

Druhá kapitola sa zameriava na podstatu a význam finančnej výkonnosti, ukazovatele finančnej výkonnosti a riadenie ziskovosti komerčnej banky. Okrem spomínaných užitočných informácií sú v druhej kapitole stránky zamerané na riadenie rentability produktov komerčnej banky, riadenie moderných ukazovateľov finančnej výkonnosti, organizácii a riadeniu finančnej výkonnosti, bankovému controllingu a jeho funkciám, ako aj manažérskemu informačnému systému.

Tretia kapitola je výlučne orientovaná na finančné riziká a rozoberá jeho druhy, riadenie a meranie finančných rizík.

Záver každej kapitoly je doplnený otázkami, ktoré slúžia ako spätná väzba, či kontrola pri výučbe. Keďže kniha je písaná predovšetkým v teoretickej koncepcii, je použiteľná najmä ako doplnok k vysokoškolským učebniciam, tvorí podklad pre ďalšie štúdium finančného manažmentu.

Pre podnikateľov a manažérov v praxi je nevyhnutné si na základe znalostí získaných z publikácie rozšíriť vzdelanostnú úroveň prostredníctvom praxe či ďalšieho teoretického štúdia.

Monika Vilhelmová

O používaní privlastňovacích zámen

Na vyjadrovanie privlastňovacieho vzťahu k nejakej osobe, inštitúcii, na vyjadrovanie zamestnaneckého vzťahu, na vyjadrovanie príbuzenského alebo blízkeho spoločenského vzťahu sa v spisovnej slovenčine používajú osobné privlastňovacie zámená *môj, moja, moje, tvoj, tvoja, tvoje, náš, naša, naše, váš, vaša, vaše, jeho, jej, ich*, napr. *môj projekt, moja práca, tvoj počítač, tvoje auto, náš zamestnanec, naša referentka, váš pracovník, vaša úloha, jeho vynález, jej stanovisko, ich rozhodnutie*. Okrem osobných privlastňovacích zámen máme v slovenčine aj zvrtné privlastňovacie zámená *svoj, svoja, svoje*. Zvrtné privlastňovacie zámená používame vtedy, keď niečo privlastňujeme gramatickému podmetu vety, obyčajne činiteľovi deja, napr. *Dokončil som svoj prvý projekt. – Predstavíš na porade svoju novú koncepciu? – Riaditeľ nechcel komentovať svoje rozhodnutie. – Požiadajte svojho zamestnávateľa o pracovné voľno. – Vedenie podniku pozvalo na rokovanie aj svojich partnerov*. Niekedy sa stretáme s výpovedami, v ktorých je namiesto zvrtného privlastňovacieho zámena *svoj* osobné privlastňovacie zámeno, hoci ide o privlastňovanie gramatickému podmetu vety, napr. *– Máte problémy s vaším počítačom? – Ak ste zabudli prístupové heslo k vášmu účtu, zadajte vašu emailovú adresu a kliknite na tlačidlo. – Čo viete o vašich právach?* Takéto výpovede môžu byť ovplyvnené aj stavom v iných jazykoch, ktoré nemajú zvrtné privlastňovacie zámená. Keďže v citovaných vetách ide o privlastňovanie gramatickému podmetu vety, má sa v nich namiesto osobných privlastňovacích zámen *vaším, vášmu, vašu, vašich* použiť zvrtné privlastňovacie zámeno *svoj* v príslušnom rode a tvare, teda *Máte problémy so svojím počítačom? – Ak ste zabudli prístupové heslo k svojmu účtu, zadajte svoju emailovú adresu a kliknite na tlačidlo. – Čo viete o svojich právach?*

PaedDr. Matej Považaj, CSc.
Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

VAŠA KARIÉRA V INSIA

Výhody partnerstva v INSIA

- > partnerstvo v sieti INSIA je založené na zmluve o spolupráci
- > každý partner siete si určuje sám, nakoľko chce byť úspešný, nie sú stanovené minimálne výkony
- > partner siete INSIA má vysoký morálny kredit a dodržiava etické princípy práce poisťovacieho makléra

Čo získam

- > zachovanie súčasných väzieb s poisťovňami a doterajšieho spôsobu obchodovania
- > produkty od viac ako 100 poisťovní a VIP servis
- > prístup k plnému zneniu zmlúv s poisťovňami vrátane provízijských dodatkov
- > dokonalý prehľad o Vašich peniazoch v informačnom systéme Yeti
- > garanciu vlastníctva kmeňa a jeho prevoditeľnosť
- > zvýšenie objemu obchodu vďaka vyššej konkurencieschopnosti a novým produktom
- > pozíciu TOP makléra, zázemie a podporu veľkej spoločnosti

Pre viac informácií nás kontaktujte:
E-mail: partner@insia.sk
Mobil: 0905(03) 500 080

Poistné rozhľady 3/ 2010

EV 2935/09

Vydáva
Slovenská asociácia
poistovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poistovníctva

Vedúci redaktor
Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej
rady
JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Čillíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Mgr. Lucia Muthová

Cena ročného predplatného
(šesť čísiel) je
9,00 € / 271,50 Sk
do zahraničia 24,- €
alebo 792,- Sk.
Jednotlivé číslo
1,53 € / 46,- Sk

Adresa
Slovenská asociácia
poistovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29

Telefón
02 / 4342 9985
fax
02 / 4342 9984
e-mail
ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress
Karol Rosmány
MONADA atelier s. r. o.

Tlač
NEUMAHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

Obsah Contents

02

Na aktuálnu tému
Top Story
Komplexné ponímanie
povodní
*Global Perception
of Floods*

03

Teória a prax
Theory and Practice
Princípy európskeho
práva poistnej zmluvy
*Principles of the
European Insurance
Contract Law*
Ochrana spotrebiteľa
na trhu poistných
služieb v pripravovanom
Občianskom zákonníku
*Consumer Protection
in the Insurance Services
Market: Framed under
the Draft Civil Code*
Čeliť financovaniu
trestnej činnosti
*Combating the Financing
of Criminal Activities*

12

EÚ, CEA
EU, CEA
Úvaha o trende
antidiskriminácie
v poistovníctve
*Essay about
Anti-Discrimination
Trends in Insurance*
Poistenie: špecifický
sektor. V čom sa
poistovne odlišujú
od bánk
*Insurance: a Unique
Sector. Why Insurers
Differ from Banks*

15

Štatistika
Statistics
Vývoj poistného trhu
členských poistovní
SLASPO v 1. štvrtroku
2010
*Insurance Market
Development in the
1stQ 2010 (Members
of the Slovak Insurance
Association)*

20

Resumé v angličtine
English Résumé

Editoriál

Včera, dnes, zajtra...

Len **včera** sme si vydýchli – najhoršia fáza
finančnej krízy je vraj za nami.
Dnes bojujeme s povodňami. Zvolili sme
si zástupcov do parlamentu na ďalšie štyri
roky, pre najbližšie **zajtrašky**. Zdanlivo
nesúvisiace...

Poistovací sektor nielen od **včera** – od začiatku finančnej krízy, ale
neustále poukazuje na odlišnosti oproti bankovej sfére. Na rozdiel od
bánk poisťovacie spoločnosti vyšli z krízy doposiaľ s menšími stratami,
a to aj vďaka inak – tvrdíme, že prísnejšie – nastaveným podmienkam
podnikania a inej štruktúre kapitálu. **Dnešnou** realitou je, že sa bránime
regulačnými pravidlami pre finančný trh, ktoré sa vytvárajú s ohľadom
na banky v existenčných problémoch. Stále sa utvrdzujeme, že
poistovníctvo je so svojimi špecifikami unikátnym finančným sektorom
(Poistenie – špecifický sektor, s. 12).

Pre štát môžeme byť tiež unikátny partner. Spolu so samosprávami sa
snažíme hľadať spôsoby, ako participovať na nástrojoch na znižovanie
povodňových rizík. Vkladom poisťovní môžu byť informácie zo **včera**,
dnešné know-how a **zajtrašie** vízie spolupráce. Dáta, ktoré poisťovne
za roky o povodniach a záplavách nazbierali, môžu byť východiskom
pre kalkuláciu rizík a nastavenie systémov prevencie. Skúsenosti
z likvidácie sú zas cenným zdrojom informácií, čo sa dá ešte zlepšiť.
Ostatné povodne ukázali, že poistenie môže byť jedným zo zdrojov
financovania následkov škôd – za predpokladu existencie vopred
premyslenej spolupráce a kvalitných zmlúv. Záujem na znižovaní škôd
majú, zdá sa, všetci – samosprávy nevynímajúc (Komplexné ponímanie
povodní, s. 2).

Riešenie otázky povodní však už dávno nie je v rovine ústretovosti
a ochoty štátu, k systémovým krokom nás zaväzuje aj legislatíva
Európskej únie – Smernica o hodnotení a manažmente povodňových
rizík. Povodne, s ktorými niektoré oblasti Slovenska bojujú aj **dnes**,
ukázali, že na niektoré riešenia už **včera** bolo neskoro. Úlohy, ktoré
zo smernice vyplývajú pre **zajtrašok**, si do ambiciózných programo-
vých téz veľmi rozumne dáva aj rodiaca sa vláda, ktorá má záujem
obnoviť Ministerstvo životného prostredia. Na jeho pôde chce navr-
hnúť protipovodňové opatrenia spôsobom, ktorý umožní udržať vodu
v prírode a zníži následky povodní, vypracovať stratégiu protipovodňo-
vých opatrení na Slovensku, na dobudovanie protipovodňových
systémov využiť najmä štrukturálne fondy EÚ a v rámci regionálnej
spolupráce so susednými krajinami aj programy Východného partner-
stva EÚ. Smernica má pre parciálne úlohy v oblasti prevencie povodní
presné termíny – predbežné hodnotenie povodňového rizika do konca
roku 2011, mapy povodňového ohrozenia a rizika do konca roka 2013,
plány manažmentu povodňového rizika do konca roka 2015.

Zajtrašok preverí výsledky **dnešných** smelých plánov.

Poisťovne **dnes**, v čase, keď vychádza toto číslo časopisu, ešte stále
rátajú škody po nedávnych, niekde možno aj **včerajších** povodniach.
Rozsiahlej téme záplav a povodní preto budeme venovať nasledujúce
– **zajtrašie** vydanie časopisu.

Verím však, že aj v tomto čísle nájdete hodnotné informácie z poisťova-
cieho života. Prajme si krásne leto bez búrok a záplavy len v podobe
výnimočných myšlienok.

Eva Jacková
manažérka pre neživotné poistenie
Slovenská asociácia poistovní

Komplexné ponímanie povodní

Poistný sektor zastupovali (zľava) Helena Baričová, Silvia Vonzová (obe Komunálna poisťovňa), Jozefína Žáková a Eva Jacková (obe SLASPO)

Samosprávy podnecujú diskusiu

Združenie miest a obcí Slovenska na stretnutí za okrúhlym stolom 29. júna 2010 prezentovalo pozvaným zástupcom z rôznych zainteresovaných oblastí Konceptiu integrovaného manažmentu vodných zdrojov. Je súčasťou projektu ZMOS s názvom Príprava a aplikácia systému integrovaného manažmentu vodných zdrojov a modelových riešení na území obcí a ich povodí, ktorý sa čiastočne financuje z Blokoveho grantu environmentálnych mimovládnych organizácií cez finančné mechanizmy Európskeho hospodárskeho priestoru, Nórskeho finančného mechanizmu a čiastočne zo štátneho rozpočtu SR.

Koordináčny orgán

Ambíciou ZMOS je v rámci projektu aj vytvorenie národného koordináčneho orgánu pre oblasť integrovaného manažmentu vodných zdrojov a pôdneho fondu. Jeho úlohou by malo byť centrálnne koordinovať a kontrolovať opatrenia na prevenciu pred povodňami. Podnet vychádza z miest a obcí, pretože práve samosprávy sú tými orgánmi, ktoré s riešením praktických otázok a s následkami povodní prichádzajú najčastejšie a spravidla ako prvé do styku. Problematika povodní a záplav si však vyžaduje vnímanie tohto problému nie ako izolovanú záležitosť, ale pochopenie v širších súvislostiach.

Návrhy systémových opatrení

Výstupom stretnutia sú návrhy systémových opatrení a prístupov na zníženie povodňových rizík. Mimoriadne ambicióznym je návrh ZMOS v spolupráci s VÚC a poisťovňami zriadiť regionálne fondy na prevenciu a zmierňovanie dopadov krízových a mimoriadnych situácií. Návrh nie je zatiaľ rozpracovaný do roviny konkrétnych finančných nástrojov. Generálna riaditeľka SLASPO JUDr. Jozefína Žáková v diskusii vyjadrila názor, že keďže vo všeobecnosti absentuje akákoľvek podpora štátu v oblasti poistenia majetku, priama podpora takéhoto fondu z poisťovní by bola za súčasného stavu de facto zvýhodnením tých, ktorí si majetok nepoistujú, na úkor tých klientov poisťovní, ktorí svoj majetok chránia poistením.

Podnetná diskusia

Diskusia priniesla zaujímavé postrehy. Jedným z najdôležitejších bolo pripomenutie faktu, že koordináčnym orgánom, a teda centrom pre manažment celej problematiky, je orgán štátnej správy, ktorý má gestorstvo v implementácii európskych smerníc, týkajúcich sa manažmentu povodňových rizík – Ministerstvo životného prostredia. Jeho úlohu (a prípadnú slabú aktivitu) tak nemožno nahradiť zriadením nového orgánu. Riešením by bolo vytvoriť pri ministerstve pracovnú skupinu s právomocami kontroly systémových opatrení na prevenciu a manažment povodňových rizík. Keďže voda nepozná hranice a riadi sa svojimi zákonmi, je v záujme celého Európskeho spoločenstva vytvoriť

systém takých opatrení, ktoré pomôžu zvýšiť a udržať úroveň protipovodňovej ochrany na území viacerých štátov. Z koordinácie a aplikácie vhodných opatrení budú profitovať všetci zúčastnení.

Plány

Smernica Európskeho parlamentu a rady o hodnotení a manažmente povodňových rizík z roku 2007 ukladá Slovenskej republike v rámci riešenia opatrení na znížovanie škôd v dôsledku povodní viaceré termínované úlohy. Prvá z nich je predbežné hodnotenie povodňového rizika pre povodia na území SR. Komisia očakáva jej splnenie do konca roka 2011. Ďalšou závažnou úlohou bude vypracovanie máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika do konca roka 2013. To znamená rozdelenie geografických území krajiny do oblastí s nízkou, strednou a vysokou pravdepodobnosťou výskytu povodní. Mapy povodňového rizika majú okrem toho uvádzať aj potenciálne nepriaznivé dôsledky spojené s povodňami – orientačný počet potenciálne postihnutých obyvateľov, druh hospodárskej činnosti v potenciálne postihnutej oblasti, výpočet zariadení, ktoré by v danej oblasti mohli spôsobiť v prípade zaplavenia havarijné znečistenie a potenciálne postihnuté chránené oblasti. SR je do konca roka 2015 zaviazaná vypracovať a zverejniť plány manažmentu povodňového rizika. Tieto by mali riešiť všetky aspekty manažmentu povodňového rizika so zameraním na prevenciu, ochranu, pripravenosť vrátane predpovedí povodní a systémov včasného varovania s prihliadnutím na vlastnosti jednotlivých povodí. Plány manažmentu povodňového rizika môžu tiež zahŕňať podporu postupov trvalo udržateľného využitia pôdy, zlepšenie zadržiavania vody, ako aj riadené záplavy určitých oblastí v prípade povodne. V záujme solidarity však tieto plány stanovené v jednom členskom štáte nesmú obsahovať opatrenia, ktoré by svojím rozsahom a vplyvom výrazne zvyšovali povodňové riziká v iných krajinách toho istého povodia. Ak SR úlohy stanovené smernicou v požadovaných termínoch nesplní, hrozia jej sankcie. Táto vysoko aktuálna téma by nemala upadnúť do zabudnutia systémom „Povodne sú za nami, voľby prebehli, zabudnite“. Na rozdiel od známeho termínu budúcich volieb si voda žiaden presne stanovený dátum nevyberá. Júnové rokovanie ZMOS a jeho hostí o povodniach bolo prvým zo série plánovaných stretnutí tohto druhu, ďalšie by mali nasledovať v krátkom časovom slede. ZMOS plánuje Konceptiu integrovaného manažmentu vodných zdrojov predložiť na zasadnutie Rady vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj. O prípadných výstupoch relevantných pre poisťovne budeme priebežne informovať.

Ing. Eva Jacková
manažérka pre neživotné poistenie
Slovenská asociácia poisťovní

Sníмка (ip)

Princípy európskeho práva poistnej zmluvy

Obsahom tohto príspevku sú otázky spojené s vývojom a perspektívami európskeho súkromného poistného práva. Postupne si povieme niečo o východiskách a procese europeizácie poisťovníctva vo všeobecnosti a osobitne o európskom poistnom práve, ktoré priamo vplýva i na vývoj na Slovensku.

Faktory ovplyvňujúce proces europeizácie poistného práva

O vzniku jednotného európskeho poistného trhu možno hovoriť odvtedy, čo prvé dohody o založení EHS zaviedli slobodu pohybu a usídlenia spoločností poskytujúcich poisťovacie služby (čl. 52 a čl. 59 Zmluvy o EHS). Už začiatkom 60. rokov minulého storočia sa začali formulovať prvé zásady európskeho poistného práva. Vzniku jednotného európskeho poistného trhu napomohli aj prvé rozsudky Súdneho dvora ES z r. 1974 a 1975 vo veci slobodného usídlenia poisťovacích maklérov a smernica o zaistení.

Na ne nadväzovala známa smernica o spolupistení z r. 1986 a tri generácie poisťovacích smerníc v životnom a neživotnom poistení. Od 1. 5. 2004 sa toto rodiače európske poistné právo stalo súčasťou nášho právneho poriadku.

Ak by sme mali vykonať základnú kategorizáciu prameňov európskeho poistného práva, možno rozlišovať medzi primárnym (základné dokumenty ES a nariadenia) a sekundárnym poistným právom (v súčasnosti vyše 30 poisťovacích smerníc EÚ).

K tomu pristupuje judikačná činnosť Súdneho dvora ES v oblasti poisťovníctva.

Hybnou silou transformácie práva EÚ a národných právnych úprav i v oblasti poistného práva sa stala ochrana poistených ako spotrebiteľov poisťovacích služieb.

Pokusy o unifikáciu práva poistnej zmluvy

Snaha zabezpečiť spotrebiteľom rovnaké práva a rovnaký rozsah ochrany vedú orgány ES k úvahám o potrebe prijatia akéhosi nadnárodného poistného práva, resp. jednotných zásad práva poistnej zmluvy, ktorými by sa mali riadiť všetky členské štáty EÚ. Komisia ES už v roku 1979 predstavila návrh smernice na koordináciu práva a právnych predpisov o poistných zmluvách. Myšlienka zjednotiť právo poistnej zmluvy na úrovni EÚ opäť ožila najmä v súvislosti s konsolidovanou životnou smernicou (2002/83/ES). Prvé náznaky unifikácie poistného práva možno vidieť najmä

- v rozdelení poistení na životné a neživotné poistenia a zavedenie novej nomenklatúry poistných odvetví podľa smerníc EÚ podľa základných poisťovacích smerníc,
- v zavedení samostatnej úpravy nových druhov poistení (napr. poistenie právnej ochrany, poiste-

nie finančných rizík a sprenevery, poistenie úveru a kaucie),

- vo zvýšení ochrany práv a oprávnených záujmov poistených ako spotrebiteľov (napr. zavedenie systému neprijateľných zmluvných podmienok, výkladového pravidla *in dubio contra proferentem* a práva na odstúpenie od zmluvy po uzavretí, tzv. lehota na rozmyslenie).

Ďalej došlo k unifikácii vzťahov medzi právnou úpravou poistenia a všeobecnými poistnými podmienkami, ktoré v podmienkach EÚ nepodliehajú úradnému schvaľovaniu. Zjemnili sa prípady, keď je poisťovateľ oprávnený odmietnuť plnenie celkom alebo sčasti pri zachovaní práva poisteného na pomernú časť poistného plnenia v prípade nepodstatného porušenia zmluvných povinností. Bola tiež zavedená unifikovaná úprava moderných distribučných kanálov pri predaji poistných produktov (jednotná úprava poistnej zmluvy uzavieranej na diaľku; smernica 2002/65/ES a zákon č. 266/2005 Z. z.).

Napokon bola unifikovaná celá infraštruktúra vykonávania poisťovacej činnosti. Tu možno spomenúť najmä vznik jednotného európskeho konceptu povoľovacieho konania a dohľadu nad poisťovňami, jednotného konceptu bezpečného hospodárenia poisťovní. Došlo k úplnej harmonizácii niektorých poistných odvetví, ako je napr. povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel (päť motorových smerníc), prijatie životnej smernice 2002/83/ES, smernica 2002/92/ES o sprostredkovaní poistenia (porovnaj so zákonom č. 186/2006 Z. z., ktorý znamená čiastočný odklon od európskeho konceptu poisťovacieho sprostredkovateľa).

V oblasti súkromného práva možno spomenúť stanovenie rovnakých pravidiel pri domáhaní sa práva na poistné plnenie (pozri napr. čl. 9 písm. b) nariadenie Brusel I, na základe čoho sa pripustila žaloba proti poisťovateľovi v štáte bydliska poisteného, poistníka a poškodeného) a pravidiel pre medzinárodné súkromné poistné právo (pozri napr. čl. 7 nariadenia Rím I, pokiaľ ide o kolízne kritériá pre poistné zmluvy).

Napriek týmto zmenám k vzniku jednotného európskeho poistného trhu doteraz nedošlo. Cezhraničný predaj poistných produktov (mimo poistenia veľkých rizík) je stále len na začiatku. Rozdielne právne úpravy v členských štátoch majú za následok, že poisťovacie spoločnosti musia svoje poisťovacie produkty prispôbovať miestnym pomerom (miestnej legislatíve), čo možno hodnotiť ako najväčšiu prekážku cross-border poistenia.

Preto sa iniciatívy začínajú ujímať európske právnické elity v snahe vytvoriť jednotné európske právo poistnej zmluvy.

Restatement of European Insurance Contract Law

V r. 1999 vznikla projekčná skupina pod názvom *Restatement of European Insurance Contract Law* (pojem *restatement* pochádza z amerického práva a znamená harmonizáciu, resp. zjednotenie práva), ktorá sa stala súčasťou spoločnej skupiny pozostávajúcej z viacerých projekčných skupín zameraných na unifikáciu európskeho zmluvného práva (pozri projekt: *Common Principles of European Contract Law* – CoPECL na www.copecl.org). Táto spoločná skupina má za úlohu vypracovať materiál *Common Frame of Reference of European Contract Law* v súlade s akčným plánom Komisie ES, ktorý Komisia schválila pod názvom *More Coherent European Contract Law* (sp. zn. COM [2003] 68 final). Spomenutá spoločná projekčná skupina uzavrela 1. 5. 2005 zmluvu s Komisiou ES. *Common Frame of Reference* bude obsahovať všeobecné ustanovenia o európskom zmluvnom práve a dvoch osobitných zmlúv: kúpna zmluva a poistná zmluva. Pokiaľ ide o poistnú zmluvu, koncom r. 2007 bol Komisii doručený materiál pod názvom *Principles of European Insurance Contract Law*, ktorý je známy pod skratkou PEICL. Posledná verzia PEICL je z marca 2009. Slovenský preklad materiálu je na www.restatement.info.

PEICL majú trojaké využitie:

- ako dobrovoľné (voliteľné) poistné právo mimo národného práva v štátoch EÚ,
- ako zdroj pre tvorbu práva v každom členskom štáte (jednotná terminológia a inštitúty),
- ako interpretačná pomôcka pre národné sudy a Súdny dvor ES pri rozhodovaní sporov medzi poisťovňami a ich klientmi.

Princípy zahŕňajú všetky druhy poistení (veľké riziká možno z použitia PEICL zmluvne vylúčiť; zaistenie nie je zahrnuté). Nezahŕňajú všeobecné zásady zmluvného práva (prenecháva ich zásadám európskeho zmluvného práva – PECL) a nedotýkajú sa ani národných úprav zmluvného práva. Nevzťahujú sa ani na niektoré špecifické oblasti poistného práva, ako je napr. zdravotné poistenie.

V PEICL sú kogentné ustanovenia (čl. 1:103), od ktorých sa nemožno zmluvou odchýliť; výnimky sú prípustné, ak to nie je v neprospech spotrebiteľa. Treba však podotknúť, že princípy sa nedotýkajú existujúcich smerníc, ktoré upravujú špecifické poistné odvetvia (nedotýkajú sa napr. smernice 2002/92/ES o poisťovacích sprostredkovateľoch).

PEICL sa majú použiť, ak sa zmluvné strany na tom dohodli, nehľadiac na akékoľvek obmedzenia výberu rozhodného práva v súlade s medzinárodným právom súkromným. PEICL možno vždy použiť len ako

celok a nepovoľuje sa výluka konkrétnych ustanovení. Čl. 1:104 PEICL obsahuje všeobecné výkladové pravidlo, podľa ktorého sa PEICL majú vykladať v zmysle svojho znenia, kontextu, účelu a vo svetle právnej komparácie. Ohľad by sa mal brať najmä na potrebu podpory dobrej viery a poctivého konania v poisťovacom sektore, istotu v zmluvných vzťahoch, jednotné použitie a primeranú ochranu poisťníkov.

Ak si zmluvné strany zvolili aplikáciu PEICL na ich zmluvný vzťah, platí, že použitie národného práva, či už s cieľom obmedziť alebo doplniť PEICL, nie je prípustné. Toto pravidlo sa nevzťahuje na kogentné ustanovenia národných právnych predpisov, ktoré sa týkajú konkrétnych poistných odvetví, na ktoré sa osobitné pravidlá obsiahnuté v PEICL nevzťahujú.

Ak sa niektorá otázka týka všeobecného súkromného práva, tak otázky vyplývajúce z poistnej zmluvy, ktoré nie sú výslovne upravené v rámci PEICL, sa budú riešiť v súlade so Zásadami európskeho zmluvného práva (PECL). Ak ich niet, v súlade so spoločnými všeobecnými právnymi zásadami právnych poriadkov členských štátov.

PEICL sa po dokončení bude skladať zo štyroch častí. Prvá časť – Spoločné ustanovenia pre všetky poistné zmluvy (je už hotová).

Druhá časť – Spoločné ustanovenia pre poistenia škodové (je už hotová).

Tretia časť – Spoločné ustanovenia pre poistenia na poistnú sumu (pracuje sa na nej).

Štvrtá časť – Osobitné ustanovenia pre špecifické poistné odvetvia.

Spracované časti PEICL sú zverejnené: www.restatement.info.

Vzhľadom na to, že ide o rozsiahly materiál, oboznámime čitateľov najmä s úvodnou časťou, ktorá sa týka vzniku poistnej zmluvy.

Niektoré vybrané ustanovenia PEICL, ktoré sa týkajú vzniku poistnej zmluvy

Pokiaľ ide o obsah poistnej zmluvy, z čl. 1:203 PEICL vyplýva, že všetky dokumenty, ktoré poskytne poisťovateľ, musia byť jasné a zrozumiteľné a vyhotovené v jazyku, v ktorom je poistná zmluva dojednaná.

V prípade pochybností o význame znenia akéhokoľvek dokumentu alebo informácií, ktoré poskytol poisťovateľ poisťníkovi, poistenému alebo oprávnenému, platí primerane výklad pre nich priaznivejší. Dôkazné bremeno o tom, že poisťníkovi boli doručené dokumenty (napr. poistné podmienky), ktoré má poisťovateľ poskytnúť, zaťažuje poisťovateľa.

Podľa čl. 2:101 PEICL je záujemca o poistenie povinný pri uzavieraní poistnej zmluvy informovať poisťovateľa o okolnostiach, o ktorých vie alebo má si byť vedomý, a ktoré sú predmetom jasných a presných otázok, ktoré mu predkladá poisťovateľ. Tieto okolnosti zahŕňajú také okolnosti, ktoré boli osobe, ktorá má byť poistená, známe alebo mali byť známe.

Čl. 2:102 PEICL rieši porušenie informačnej povinnosti poisťníka. Ak poisťník poruší informačnú povinnosť, je poisťovateľ oprávnený požadovať primeranú zmenu poistnej zmluvy alebo poistnú zmluvu vypovedať (porovnaj s § 798 a § 802 ods. 1 OZ). Poisťovateľ s týmto cieľom zašle poisťníkovi do jedné-

ho mesiaca po tom, čo sa o tomto porušení dozvedel alebo sa mu táto skutočnosť stala známou, písomné oznámenie o svojom úmysle spolu s informáciami o právnych následkoch svojho rozhodnutia.

Ak poisťovateľ navrhne primeranú zmenu zmluvy, poisťná zmluva naďalej trvá podľa návrhu na zmenu zmluvy, okrem prípadu, že poisťník návrh do jedného mesiaca po doručení oznámenia uvedeného v odseku 1 neodmietne. Poisťovateľ je v takom prípade oprávnený poisťnú zmluvu vypovedať do jedného mesiaca po tom, čo mu poisťník doručil písomné oznámenie o odmietnutí.

Poisťovateľ nie je oprávnený poisťnú zmluvu vypovedať, ak poisťník porušil článok 2:101 bez svojho zavinenia, okrem prípadu, ak poisťovateľ preukáže, že v prípade vedomosti o dotknutej informácii by poisťnú zmluvu vôbec neuzavrel.

Ak poisťná udalosť bola spôsobená takými okolnosťami poisťného rizika, ktoré sa týkajú neposkytnutia informácií poisťníkom z nedbanlivosti alebo poskytnutia nepravdivých informácií, pričom poisťná udalosť vznikne ešte pred zánikom alebo zmenou poisťnej zmluvy, poisťovateľ sa zbavuje svojej povinnosti plniť, ak by v prípade vedomosti o takej informácii poisťnú zmluvu vôbec neuzavrel. Ak by však poisťovateľ poisťnú zmluvu napriek tomu uzavrel, ale s vyšším poisťným alebo za iných podmienok, poisťné plnenie sa poskytne v pomernej výške alebo v súlade s takými podmienkami (porovnaj s § 802 ods. 2 OZ).

Podľa čl. 2:103 PEICL tieto právne následky nemožno použiť vo vzťahu k

- otázke, na ktorú nebola poskytnutá odpoveď, alebo informácii, ktorá bola zrejme neúplná alebo nesprávna,
- informáciám, ktoré mali byť sprístupnené, alebo informáciám poskytnutým nepresne, ktoré neboli pre odôvodnené rozhodnutie poisťovateľa pri uzatváraní poisťnej zmluvy alebo uzavretie poisťnej zmluvy na základe dohodnutých podmienok vôbec podstatné,
- informácii, o ktorej poisťovateľ vyvolal u poisťníka dojem, že túto informáciu nie je povinný poskytnúť, alebo
- informácii, o ktorej poisťovateľ vedel alebo si mal byť vedomý.

Nad rámec slovenskej úpravy (porovnaj § 792a OZ) sa poisťovateľovi ukládajú ďalšie informačné povinnosti. Podľa čl. 2:202 PEICL má poisťovateľ povinnosť upozorniť poisťníka na nezrovnalosti v poisťnom krytí. Poisťovateľ má pri uzatváraní poisťnej zmluvy predovšetkým povinnosť upozorniť záujemcu o poistenie na akékoľvek nezrovnalosti medzi ponúkaným poisťným krytím a požiadavkami záujemcu o poiste-

nie, o ktorých poisťovateľ vie alebo má si byť vedomý. Pritom vezme do úvahy okolnosti a spôsob uzavretia poisťnej zmluvy, a najmä skutočnosť, či záujemcovi o poistenie napomáhal nezávislý sprostredkovateľ. Ak poisťovateľ poruší svoju povinnosť, je poisťovateľ povinný odškodniť poisťníka za akékoľvek škody vzniknuté porušením jeho informačnej povinnosti, okrem prípadu, ak poisťovateľovi nemožno pripočítať zavinenie a poisťník je oprávnený poisťnú zmluvu vypovedať v písomnej forme do dvoch mesiacov po tom, čo sa o takom porušení dozvedel.

Podľa čl. 2:203 PEICL má poisťovateľ povinnosť upozorniť poisťníka na začiatok poisťného krytia. Ak sa záujemca o poistenie oprávnené, avšak v omyle domnieva, že poisťné krytie začína v dobe podania návrhu na uzavretie poistenia a poisťovateľ o tom vie alebo mal si byť vedomý, poisťovateľ okamžite upozorní záujemcu o poistenie, že poisťné krytie nie je platné, ak sa neuzavrie poisťná zmluva, prípadne sa nezaplatí prvé poisťné, okrem prípadu, že poisťovateľ poskytne predbežné poisťné krytie.

Čl. 2:301 PEICL upravuje spôsob uzavretia poisťnej zmluvy. Poisťná zmluva nevyžaduje z hľadiska jej uzavretia alebo preukázania písomnú formu a nemusí zodpovedať ani iným formálnym požiadavkám. Existencia poisťnej zmluvy môže byť preukázaná akýmkoľvek prostriedkami vrátane ústnej svedeckej výpovede. Záujemca o poistenie môže návrh na uzavretie poistenia odvolať v prípade, ak bolo jeho odvolanie doručené poisťovateľovi ešte predtým, ako mu poisťovateľ doručil prijatie návrh. V čl. 2:303 PEICL sa predvída lehota na rozmyslenie v prípade životného poistenia, keď poisťník môže od zmluvy odstúpiť bez uvedenia dôvodu do 14 dní po uzavretí zmluvy (porovnaj čl. 35 smernice č. 2002/65/ES a § 802a OZ).

- - -

PEICL obsahuje mnoho zaujímavých myšlienok, ktoré by bolo možné využiť pri zdokonalení našej zastaranej úpravy poisťnej zmluvy. Treba vysloviť nádej, že určite nájdeme uplatnenie pri rekodifikácii nášho Občianskeho zákonníka, najmä časti, ktorá obsahuje úpravu poisťnej zmluvy.

JUDr. Imrich Fekete, CSc.

Ochrana spotrebiteľa na trhu poisťných služieb v pripravovanom Občianskom zákonníku

I. Úvodná časť

Predmetný príspevok nadväzuje na prednášku autora, ktorú prezentoval v rámci *porady právnikov poisťovní* v Modre 11. a 12. mája 2010, ktorú zorganizovala Slovenská asociácia poisťovní. Príspevok ďalej vychádza zo zistení výskumného projektu VEGA č. 1/0665/10 s názvom *Europeizácia slovenského súkromného práva na pozadí kreovania európskeho zmluvného a deliktneho práva ako spoločného základu súkromného práva európskych právnych poriadkov*, ktorý sa rieši na pôde Právnickej fakulty Trnavskej Univerzity v Trnave.

V prvej časti, i keď len v limitovanom rozsahu, sa dotkneme základných otázok rekodifikácie občianskeho práva na Slovensku, predstavíme dogmatické poňatie ochrany spotrebiteľa v nemeckom práve a uvedieme do problematiky ochrany spotrebiteľa s ohľadom na súdnu kontrolu obsahu všeobecných zmluvných (poisťných) podmienok v Nemecku.

II. Osobitosti ochrany spotrebiteľa na trhu poisťných služieb

Každý segment trhu, na ktorom sa spotrebiteľovi ponúkajú tovary alebo služby, má svoje špecifiká. Výstižným príkladom osobitosti je poskytovanie služieb cestovného ruchu. Totiž, keď napríklad pri poskytovaní tovarov alebo služieb na základe „klasických“ výmenných zmlúv (kúpna zmluva alebo zmluva o dielo) miestom plnenia je vo väčšine prípadov bydlisko (sídlo) jednej zo zmluvných strán, v prípade zmluvy o obstaraní zájazdu miestom plnenia služieb nie je ani miesto bydliska objednávateľa, ale ani miesto sídla obstarávateľa [DOBROVODSKÝ s. 1325 – 1326]. Osobitosť služieb finančného trhu (konkrétne trhu poisťných služieb) spočíva v tom, že poisťné produkty pre ich nemateriálnosť a komplikovanú štruktúru sú pre spotrebiteľa menej transparentné. Spotrebiteľ reálne spozná obsah služby až v budúcnosti (po uzatvorení poisťnej zmluvy) a to len vtedy, keď nastane poisťná udalosť alebo vtedy, keď sa spotrebiteľ neúspešne bude domáhať poisťného plnenia z dôvodu napríklad výluky udalosti spod poisteného rizika. Už samotné vymedzenie poisťného produktu v poisťnej zmluve a vo všeobecných poisťných podmienkach je náročné

aj pre samotného poskytovateľa, nehovoriac o spotrebiteľovi, ktorý by obsahu všeobecných poisťných podmienok mal porozumieť a v konečnom dôsledku tieto prijať ako prejav svojej vôle. Absencia dôkladnejšej úpravy poisťno-právnych vzťahov v slovenskom Občianskom zákonníku zvyhodňuje poskytovateľov poisťných služieb pri tvorbe (formulácii) všeobecných poisťných podmienok. Preto je podľa nášho názoru legitímne očakávať od rekodifikácie (porovnaj III.), aby *de lege ferenda* právna úprava zúžila „manévrovací“ priestor poskytovateľov poisťných služieb pri vytváraní poisťného práva tvorbou všeobecných poisťných podmienok. Naše očakávania plne korešpondujú s *Feketeho* názorom o prílišnej možnosti poisťovacích spoločností, aby samé tvorili poisťné právo na jednej strane čo na druhej strane poskytuje neodôvodnene veľký priestor pre sudcovskú tvorbu poisťného práva [FEKETE s. 271].

III. K prebiehajúcej rekodifikácii občianskeho práva v SR

Ako je slovenskej odbornej verejnosti iste dobre známe, v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR bola do rámcového plánu legislatívnych úloh na roky 2006-2010 zaradená úloha rekodifikovať súkromné právo a vypracovať nový Občiansky zákonník. Za tým účelom zriadil minister spravodlivosti 24. januára 2007 rekodifikačnú komisiu a vymenoval jej predsedu. Po intenzívnych prípravných prácach komisia vypracovala legislatívny zámer, ktorý bol, ešte prv než postúpil do legislatívneho procesu, predmetom celoštátnej diskusie na dvojdnovej odbornej konferencii v dňoch 5. a 6. júna 2008 v Trenčianskych Tepliciach [bližšie pozri LAZAR 2010 s. 376 a nasl.]. Z konferencie bol zverejnený zborník (*Lazar, J (ed.): Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva (Materiály z odbornej konferencie, Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava 2008)*), v ktorom sú popri pracovnej verzii Legislatívneho zámeru publikované príspevky účastníkov konferencie. Po medzirezortnom pripomienkovom konaní bol Návrh legislatívneho zámeru predložený vláde SR. Tá ho schválila dňa 14. januára 2009 uznesením č.13 a uložila ministromi spravodlivosti predložiť vláde paragrafované znenie návrhu Občianskeho zákonníka. Odvtedy sa začalo kontinuálne v jednotlivých pracovných skupinách vytvorených pre určité časti Občianskeho zákonníka na pôde rekodifikačnej komisie intenzívne pracovať na paragrafovom znení. Ambíciou Legislatívneho zámeru je, aby sa Slovensko nechalo inšpirovať holandskou, nemeckou a aj maďarskou **integrovanou úpravou spotrebiteľského práva** [LEG. ZÁMER s. 29]. *Dulaková Jakúbeková* si od zjednotenia záväzkového práva na Slovensku a od integrácie súkromnoprávnej ochrany spotrebiteľa do nového Občianskeho zákonníka sľubuje pomoc právnej praxi a zároveň samotným spotrebiteľom, ktorí budú môcť pracovať s právnou úpravou bez toho, aby sa zaťažovali problematikou voľby práva (občianskeho či obchodného), či dokonca právneho predpisu (napr. pri duálnej úprave spotrebiteľskej zmluvy v Občianskom zákonníku a v zákone o ochrane spotrebiteľa) pri jeho aplikácii na konkrétny zmluvný vzťah [DULAKOVÁ JAKÚBEKOVÁ s. 247]. Očakáva vytvorenie uceleného, logicky usporiadaného a jasne

čitateľného zmluvného systému tvoreného zmluvami, ktoré sa v praxi vyskytujú najčastejšie [DULAKOVÁ JAKÚBEKOVÁ 2009 s. 428]. K integrácii sa prikláňajú aj iní predstavitelia slovenskej civilistiky [JURČOVÁ s. 502; LAZAR 2006 s. 159].

Integrácia spotrebiteľského práva do základného kódexu občianskeho práva nebola samozrejmosťou od počiatku úpravy ochrany spotrebiteľa ani v Nemecku, ktorého model, ako už bolo uvedené, má byť vzorom pri rekodifikácii na Slovensku. Až od 1.1.2002, kedy v Nemecku vstúpil do účinnosti zákon o modernizácii záväzkového práva (*Gesetz zur Modernisierung des Schuldrechts*) prijatý dňa 26.11.2001, dochádza k zakotveniu spotrebiteľského práva priamo v BGB.

Predpolím integrácie spotrebiteľského práva v BGB bolo obsiahnutie legálnej definície pojmu spotrebiteľ a podnikateľ už v roku 2000, kedy nadobudol účinnosť zákon o zmluvách uzatváraných na diaľku (*Gesetz über Fernabsatzverträge und andere Fragen des Verbraucherrechts sowie zur Umstellung von Vorschriften der Euro*). Legálna definícia spotrebiteľa (*Verbraucher*) je obsiahnutá v ustanovení § 13 BGB, podľa ktorého je spotrebiteľ definovaný ako každá fyzická osoba, ktorá uzatvára právny úkon s cieľom, ktorý nemožno pričítať jej podnikateľskej ani inej samostatnej činnosti pri výkone povolania. Podľa § 14 ods. 1 BGB podnikateľom (*Unternehmer*) je každá fyzická alebo právnická osoba alebo právne spôsobilé spoločenstvo osôb (*eine rechtsfähige Personengesellschaft*), ktorí konajú pri uzatváraní právnych úkonov v rámci výkonu ich živnostenskej alebo samostatnej profesnej činnosti. Podľa odseku 2 § 14 BGB právne spôsobilé spoločenstvo osôb je spoločenstvo osôb, ktoré je vybavené spôsobilosťou nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Do prijatia spomínanej reformy záväzkového práva bol v Nemecku stav podobný ako je dnes na Slovensku. Spotrebiteľskoprávna úprava bola roztrieštená do viacerých osobitných zákonov pričom každý z nich mal legálnu definíciu spotrebiteľa [napr. 24a AGB-Gesetz; § 1 Abs. 1 Verbraucherkreditgesetz; § 1 Haustürgeschäftewiderrufsgesetz; § 1 Abs. 1 Teilzeitwohnrechtgesetz; v slovenskom práve máme viacero vymedzení pojmu spotrebiteľ: § 1 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov; § 1 zákona č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom a zásielkovom predaji; zákona č. 22/2004 Z. z. o elektronickom obchode; § 2 písm. c) zákona č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku; § 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa].

V časoch prípravy SR na vstup do EÚ bola podľa nášho názoru voľba neintegrovanej implementácie súkromného spotrebiteľského práva EÚ asi ten najracionálnejší spôsob. Domnievame sa, že dôvodov tejto

Róbert Dobrovodský

voľby bolo viacero. Popri nedostatku personálnych a časových kapacít slovenského zákonodarcu to bola zaiste práve dogmatická náročnosť implementácie. Lahšia kontrola správnosti implementácie smerníc na ochranu spotrebiteľa ako aj celková transparentnosť procesu implementácie rovnako podporili model implementácie smerníc do osobitných predpisov. Gestorstvo osobitných predpisov rôznych ministerstiev taktiež prispelo k voľbe tohto modelu. Avšak práve daný dôvod ako kriticky uvádza Jurčová viedol k nekoncepcii transpozície smerníc [JURČOVÁ s. 504]. Cestou implementácie smerníc do osobitných predpisov išli aj iné krajiny vstupujúce do EÚ v roku 2004 [porovnaj: v Maďarsku: NEMESSÁNYI s. 274-278, VÉKÁS s. 228; v Poľsku – bližšie: PISULIŇSKI s. 294].

Ďalej možno súhlasiť s Eliášom, podľa ktorého dôvodom nesprávnej implementácie smerníc je, že sa často vychádzalo len z ich doslovného prepisu a podliehalo sa ich úradnému prekladu. Ten spravidla nezohľadňoval osobitosti jazyka, z ktorého sa preklad vykonával, čo spôsobuje neorganickosť predpisu a systematickú neusporiadanosť (cudzorodosť) jednotlivých inštitútov [ELIÁŠ s. 317]. Na príkladoch poukazuje na nesprávnosť systematického zaradenia základných pojmov spotrebiteľského práva do teraz platného českého OZ (pojmy spotrebiteľ či dodávateľ zaradené do štvrtej hlavy prvej časti) a ako príklad logicky správneho zaradenia kľúčových pojmov uvádza práve nemecký BGB [ELIÁŠ s. 318].

Rovnako Fiala a Selucká kritizujú zakotvenie spotrebiteľskej úpravy do všeobecnej časti platného českého OZ (§ 51 – 62) a za vhodnejšie miesto považujú všeobecnú časť záväzkového práva [FIALA/SELUCKÁ s. 56; rovnako: HULMÁK § 51a okraj. pozn. 7]. V slovenskom, ale i v českom platnom Občianskom zákonníku spotrebiteľskú zmluvu o práve užívať budo- vu alebo jej časť v časových úsekoch – tzv. *timesharing* zákonodarca zakotvil do všeobecnej časti Občianskeho zákonníka. Slovenská a česká civilistika sa kriticky stavia k začleneniu tejto zmluvy do všeobecnej časti Občianskeho zákonníka. Graban odmieta alibistické zdôvodnenie tohto nelogického zásahu slovenským zákonodarcom, ktorý poukazyval na legislatívno-technické riešenie českého zákonodarcu prijatím novely OZ č. 135/2002 Sb. [GRABAN s. 30]. Vojčík ju navrhuje začleniť ako osobitný typ nájomnej zmluvy [VOJČÍK s. 16], čo aj zodpovedá jej systematickému zaradeniu do pripravovaného Občianskeho zákonníka medzi zmluvy o prenechaní veci na užívanie [LEG. ZÁMER s. 35]. V Čechách však rozpútali diskusiu rôzne hľadiská na podobu inštitútu *timesharingu* v českom občianskom práve. Keď Selucká a Vojčík vidia v nájme alebo v ubytovaní inštitútu *timesharingu* najpríbuznejšie [SELUCKÁ s. 365; VOJČÍK 2008, § 55 s. 192], tak Melzer a Tomančáková vzhľadom na prijatie novej smernice o *timesharingu* (*Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/122/ES zo 14. januára 2009 o ochrane spotrebiteľov, pokiaľ ide o určité aspekty zmlúv o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení, o dlhodobom dovolenkovom produkte, o ďalšom predaji a o výmene*) pripúšťajú širší okruh vzťahov, ktoré je vhodnejšie upraviť v rámci všeobecnej časti záväzkového práva [MELZER s. 774; TOMANČÁKOVÁ s. 372].

I keď podľa pôvodnej koncepcie nemal návrh českého OZ obsahovať osobitnú úpravu ochrany spotrebiteľa (táto mala byť vyhradená samostatnému zákonu) [MELZER s. 771], dnes panuje vo väčšej miere medzi českou civilistikou zhoda o vhodnosti inkorporácie spotrebiteľského práva do Občianskeho zákonníka [MELZER s. 771; SELUCKÁ s. 364; TOMANČÁKOVÁ s. 368; kriticky napr.: HURDÍK/HANDLAR s. 356].

IV. Dogmatické poňatie ochrany spotrebiteľa v Nemecku

Predtým ako rozoberieme súčasný právny stav ochrany spotrebiteľa v Nemecku, stručne predstavíme dogmatické postoje niektorých predstaviteľov nemeckej civilistiky k ochrane spotrebiteľa. Otázka ochrany spotrebiteľa sa dotýka predovšetkým kategórie *individuálnej (privátnej) autonómie (Privatautonomie)*. Pre Lorenza znamená predovšetkým nezasahovanie právneho poriadku do slobodnej a seba určovacej vôle jednotlivca [LORENZ s. 15]. Česká civilistika nadväzujúc na nemeckú, považuje zásadu individuálnej autonómie za špecifické premietnutie ľudskej a občianskej slobody do sféry súkromnoprávných vzťahov, ktoré široko umožňuje súkromnoprávnym subjektom vytvárať súkromnoprávne vzťahy podľa ich slobodnej vôle [HURDÍK/LAVICKÝ s. 82-83]. Raiser si všíma, že v liberalizme 19. storočia sa privatautonomia chápala ako právo každého človeka využiť naplno jeho ekonomické možnosti. Štát by sa mal strániť zásahov do trhovej súťaže a mal by sankcionovať len skryté dohody účastníkov trhovej súťaže [RAISER 1958 s. 2]. Nemecká civilistika si všíma dva základné znaky zmluvnej slobody a to formálny a materiálny znak. Podľa Coester-Waltjen popri uznaní vôle zmluvnej strany ako základu záväznosti zmluvy právnym poriadkom sa čím ďalej viac zvyrazňujú pojmy ako objektívna primeranosť, ekvivalencia a spravodlivosť zmluvného obsahu, ktoré majú byť dodatočnou podmienkou pre uznanie samotnej zmluvy právnym poriadkom [COESTER-WALTJEN s. 1]. Materiálne poňatie zmluvnej slobody garantuje, aby sa formálne uznaná zmluvná sloboda nestala nástrojom, ktorý by mohol poškodiť alebo ukrátiť na záujmoch samotný subjekt realizujúci svoju zmluvnú slobodu. Materiálne poňatie zmluvnej slobody nie je ničím iným ako vyjadrením noriem občianskeho práva, ktoré slúžia ako korektív hrozacej bezbrehosti formálnej stránky zmluvnej slobody. Uvedenú tendenciu posledných desaťročí v občianskom práve si všíma i Canaris a hovorí o procese materializácie zmluvnej slobody, keď sa formálna zmluvná sloboda chápe ako základná sloboda zaručujúca odstránenie všetkých právnych prekážok na jej výkon a materiálna sloboda bude chápaná ako *faktická sloboda rozhodovať sa (tatsächliche Entscheidungsfreiheit)* [CANARIS s. 273, 275]. Materiálna sloboda je podmienená situáciou, keď neexistujú prekážky faktického charakteru, ktoré môžu spočívať už vo vlastnostiach samotného subjektu a to z dôvodu jeho osobnej a hospodárskej neskúsenosti, nedostatku informácií, chýbajúceho know-how, nerovnováhy moci, neskúsenosti v obchodnom styku, odkázanosti na tovar, majetok či trhovú štruktúru [CANARIS s. 277]. Práve prekážky faktického charakteru sú prekážky, ktoré sa vyskytujú na strane spotrebiteľa. Preto Hurdík a Lavický s poukazom na

vývoj súčasnej spoločnosti odmietajú rýdzo formálne poňatie zásady rovnosti subjektov súkromnoprávných vzťahov a požadujú v prípadoch nerovnovážnej pozície subjektov (typickej pre vzťahy spotrebiteľa a profesionála) ukladať spotrebiteľovi viac práv a menej povinností. Dovolávajú sa dosiahnutia skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické, informačné a iné rozdiely [HURDÍK/LAVICKÝ s. 120-121].

Pre ochranu spotrebiteľa je dogmaticky dôležité rozhodnutie nemeckého *Spolkového ústavného súdu (Bundesverfassungsgerichtshof)*, ktorý judikoval v rozhodnutí (BVerfGE 89, 214) z roku 1989 svoj postoj k úlohe štátu a jeho právneho poriadku vo vzťahu k zmluvnej slobode. Súd v ňom vyjadril povinnosť kontroly obsahu zmlúv slovami: *Civilné súdy musia pri konkretizácii a aplikovaní generálnych klauzúl uvedených v § 138 a 242 BGB* (poznámka autora: v ustanovení § 138 ods. 1 BGB je upravený právny úkon v rozpore s dobrými mravmi – „*Sittenwidrigkeit des Rechtsgeschäftes*“ – a v ustanovení § 242 BGB je zakotvená zásada dobrej viery „*Treu und Glauben*“ – bližšie k tejto zásade pozri: [JANČO s. 18]) – *predovšetkým dodržiavať ústavnoprávnu zásadu privatautonomie podľa článku 2 I GG. Z daného rezultuje ich povinnosť kontrolovať obsah zmlúv, ktoré zťažujú obe zmluvné strany neobyčajne silno a sú tak výsledkom štrukturálnej nerovnosti vyjednávacích pozícií. Zöllner víta predmetné rozhodnutie a hovorí o prevzatí poriadkovej funkcie štátu (Übernahme der Ordnungsaufgabe), ktorú bude musieť štát realizovať vo forme legislatívy a rozhodovacej činnosti súdov [ZÖLLNER s. 1]. Coester-Waltjen i Raiser sa zhodujú v tom, že nie len štát, ale aj zmluva ako taká má mať poriadkovú funkciu (die Ordnungsfunktion des Vertrages) a má byť mierou pre optimálne a spravodlivé rozdelenie plnení v podmienkach liberálneho spoločenského a ekonomického zriadenia [COESTER-WALTJEN s. 15; RAISER 1958 s. 1]. Uvedené postoje však nezostali bez kritiky. Pfeiffer kritizuje nastavenie momentu, od ktorého sa na konkrétnu osobu už nebude nahliadať ako na spotrebiteľa a teda momentu, od ktorého sa od osoby očakáva, že je vybavená dostatočnou kompetenciou presadiť svoje záujmy na trhu. Prekáža mu konzekvencia, ktorá sa spája s odopretím spotrebiteľskej „vlastnosti“ danej osoby, ktorou je priznanie úplnej zmluvnej slobody. Pfeiffer totiž neprijíma nekriticky zdôvodnenie potreby zásahu štátu do zmluvnej slobody všeobecným konštatovaním, že spotrebiteľ je slabšou stranou, ale vychádza z pojmu spotrebiteľ ako z racionálne konajúcej osoby *homo oeconomicus*, ktorá rozpoznáva riziká a vždy koná egoisticky vo svoj prospech [PFEIFFER s. 30, 31]. Lorenz sa obáva, že práve spotrebiteľská klasifikácia určitej osoby môže v určitom momente viesť až k faktickému zbaveniu svojprávnosti, čo odporuje ľudskej dôstojnosti a dokonca ju možno považovať za diskrimináciu iných skupín obyvateľstva [LORENZ s. 5]. Fastrich vidí riziká bezbrehej ochrany spotrebiteľa v možnosti, že spotrebiteľ stratí pocit zodpovednosti za svoje konanie [FASTRICH s. 74].*

JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M.
Trnavská univerzita, Právnická fakulta
Ministerstvo spravodlivosti SR

Celý článok a zoznam literatúry je na www.slaspo.sk/aktuality

Čeliť financovaniu

trestnej činnosti

Legalizácia príjmov z trestnej činnosti (ďalej len legalizácia) a financovanie terorizmu sú hrozby, ktorých eliminácia si vyžaduje dôkladné inštitucionálne a legislatívne opatrenia, a to rovnako na národnej, ako aj medzinárodnej úrovni. Medzinárodné spoločenstvo stupňuje snahu o prijatie efektívnych krokov, ktoré zabezpečia účinnejšiu ochranu finančných systémov a umožnia koordinovaný postup celého spoločenstva proti ich zneužitiu na legalizáciu príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu. Tieto snahy sa premietli do prijatia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu aj do smernice Komisie 2006/70/ES. Smernica ustanovuje vykonávacie opatrenia smernice 2005/60/ES pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „politicky exponovaná osoba“ a technické kritériá postupov zjednodušenej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi aj výnimky na základe finančnej činnosti vykonávanej príležitostne alebo vo veľmi obmedzenom rozsahu.

Tieto smernice sú v Slovenskej republike implementované zákonom č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon), ktorý je účinný od 1. septembra 2008. Zákon je predovšetkým zákonom preventívnym, vytvára prekážky eventuálneho páchania trestnej činnosti legalizácie a financovania terorizmu. Postihovanie je ponechané na právne normy, ktoré sa touto otázkou môžu zaoberať, t. j. Trestný zákon, resp. Trestný poriadok.

Nová právna úprava predovšetkým:

1. Dopĺňa a spresňuje použité pojmy vrátane presnejšieho vymedzenia povinných osôb.
2. Pre povinné osoby demonštratívne vymenúva niektoré neobvyklé obchodné operácie, ktoré sa vzťahujú na legalizáciu, ako aj na financovanie terorizmu.
3. Detailnejšie vymedzuje vykonávanie identifikácie a zavádza povinnosť následnej verifikácie získaných identifikačných údajov.
4. Pre povinné osoby konkretizuje rozsah ich povinností pri vykonávaní tzv. starostlivosti vo vzťahu ku klientovi s uplatnením rizikového prístupu. Zavádza výnimky z vykonávania starostlivosti a naopak, u „rizikovejších klientov“ predpokladá vykonávanie zvýšenej starostlivosti. Povinné osoby sú oprávnené žiadať od klienta informácie a doklady nevyhnutné na vykonanie príslušnej starostlivosti.
5. Zavádza možnosť prevzatia údajov a podkladov na vykonanie základnej starostlivosti od vymedzeného okruhu povinných osôb.
6. Zvyšuje ochranu zamestnanca povinnej osoby, ktorý nahlásuje (zistí) neobvyklú obchodnú operáciu

pred jeho vystavením hrozbám od tretích strán alebo od osoby, ktorej sa neobvyklá obchodná operácia týka.

7. Medzi vymedzeným okruhom povinných osôb obmedzuje zákaz výmeny informácií o ohlásených neobvyklých obchodných operáciách.
  8. Vyžaduje písomné vypracovanie programu vlastnej činnosti povinnej osoby, ktorý je zameraný proti legalizácii a financovaniu terorizmu a podrobnejšie určuje jeho obligatórne časti.
  9. Definuje Finančnú spravodajskú jednotku ako národnú jednotku pre oblasť boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu. V tejto súvislosti jej určuje povinnosti, oprávnenia a možnosti medzinárodnej spolupráce.
  10. Stanovuje účinné, primerané a odradzujúce sankcie za neplnenie zákona.
- Legalizácia (pranie špinavých peňazí) je procesom premeny ziskov, ktoré boli získané trestnou činnosťou, na legálne majetkové hodnoty s využitím legálneho finančného systému. V zásade je cieľom legalizácie zakrytie pravého pôvodu trestnou činnosťou získaných výnosov. Z toho vyplýva, že na to, aby mohlo dôjsť k spáchaniu trestného činu legalizácie, musí existovať tzv. predikatívny trestný čin, t. j. trestný čin, ktorý vygeneroval výnos z trestnej činnosti, ktorý je následne legalizovaný. Najčastejšie dochádza k legalizácii prostredníctvom bánk, poisťovní, leasingových spoločností, investičných spoločností, obchodníkov s cennými papiermi, kasín a pod.
- Na identifikovanie možnej legalizácie sa využíva ohlasovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie tzv. neobvyklostí, ktoré sú všeobecne definované v § 4 zákona č. 297/2008 Z. z. V podmienkach poisťovníctva boli zaznamenané najmä nasledovné neobvyklosti – neobvyklé obchodné operácie, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť:

- uzatvorenie životného resp. investičného životného poistenia a kapitálového poistenia na vysokú sumu, mimoriadne splátky vo vysokých sumách a následné vypovedanie poistenia (prípadne s výplatom na iný účet) – v období cca do dvoch rokov (závisí od sumy), ale v zásade do jedného roka,
- viacero plnení zo životných poistení na tú istú osobu,
- platby „omylom“ s požiadavkou na vrátenie finančných prostriedkov na iný účet, ako je ten, z ktorého boli prostriedky „omylom“ zaslané,
- nedôveryhodný klient, sprievod klienta nedôveryhodnými osobami,
- nejasný pôvod finančných prostriedkov,
- hotovostné transakcie vysokých objemov, prípadne s nízkymi nominálnymi hodnotami bankoviek.

V poisťovníctve je teda najrizikovejším produktom z pohľadu možnej legalizácie životné poistenie, resp. investičné životné poistenie a kapitálové životné poistenie. Preto by poisťovne pri vyhodnocovaní neobvyklostí mali zamerať svoju pozornosť najmä na tieto produkty. Navyše spravodajská jednotka finančnej polície zvažuje, že pri príprave návrhu novely zákona č. 297/2008 Z. z. (prípravné práce sa začnú na jeseň tohto roka), pravdepodobne navrhne, aby sa povinnosti vyplývajúce poisťovníam zo zákona č. 297/2008 Z. z. vzťahovali iba na oblasť životného poistenia, resp. investičného životného poistenia a kapitálového poistenia.

Z hľadiska plnenia povinností vyplývajúcich poisťovníam z predmetného zákona je mimo hodnotenia neobvyklosti dôležité, aby vo vzťahu k svojim klientom vykonávali na požadovanej úrovni základnú starostlivosť definovanú v § 10 zákona, prípadne zjednodušenú starostlivosť v prípadoch definovaných v § 11 ods. 2 písm. a) zákona. Tu je potrebné však zdôrazniť, že pri uplatňovaní zjednodušenej starostlivosti je v zmysle ods. 3 potrebné skúmať, či nie je podozrenie, že klient pripravuje alebo vykonáva neobvyklú obchodnú operáciu. Ak takéto podozrenie existuje, tak je potrebné vykonať základnú starostlivosť podľa § 10. Pri zvýšenej starostlivosti je potrebné dôsledne vykonať príslušné úkony v prípadoch, ak klient nie je prítomný, na účely identifikácie a overenia identifikácie podľa § 12 ods. 2 písm. a), resp. sa jedná o klienta – politicky exponovanú osobu podľa písm. c).

V súvislosti s vykonávaním základnej starostlivosti taktiež poznamenávame, že § 13 umožňuje prevzatie údajov a podkladov podľa § 10 ods. 1 písm. a) až c) od úverovej inštitúcie alebo finančnej inštitúcie podľa § 5 ods. 1 písm. b) prvého až desiateho bodu, ktorá pôsobí na území členského štátu. Táto je povinná podľa ods. 2 neodkladne tieto údaje poskytnúť vrátane kópií príslušnej dokumentácie. Zákon nerieši otázku prípadného spolplatnenia tohto úkonu, čo však túto možnosť nevylučuje.

*plk. Ing. Daniel Gabčo
zástupca riaditeľa spravodajskej jednotky finančnej polície
úradu boja proti organizovanej kriminalite
Prezídia Policajného zboru SR*

Kam až vale

Úvaha o trende ant v poisťovníctve

Téma diskriminácie a rovnakého zaobchádzania je už dlhodobo témou, na ktorej sa dobre získavajú politické body. Korene antidiskriminačnej kampane siahajú až do Spojených štátov. V 80. rokoch minulého storočia boli americké banky obvinené z toho, že pri poskytovaní úverov (najmä tých na bývanie) diskriminujú určité menšinové skupiny obyvateľstva. Začiatkom 90. rokov prinútila vláda banky zverejňovať aj etnický pôvod žiadateľov o pôžičky. Na základe týchto údajov sa ukázalo, že naozaj isté minority americkej spoločnosti majú percento odmietnutých žiadateľov o úver výrazne vyššie. Banky boli teda priamo obvinené z diskriminácie. Reakcia nenechala na seba dlho čakať: v roku 1995 sa do legislatívy dostal princíp rovnakého zaobchádzania, ktorý priam vyžadoval, aby boli hypotekárne úvery schvaľované „proporcionálne“.

Nie etnický, ale logický prístup

Pritom pôvodnou príčinou odmietnutia istých žiadateľov nebol fakt príslušnosti k istej minorite či etniku, ale to, že jednoducho nespĺňali prísne podmienky bonity. Keďže sociálna situácia týchto minorít bola vo všeobecnosti horšia než iných, logicky bol medzi nimi vyšší podiel neúspešných žiadateľov o hypotéku. Nové pravidlá tak nútili banky uvoľňovať pôvodne prísne kritériá pre poskytovanie úverov alebo ich naďalej dodržiavať, ale riskovať obvinenie z diskriminácie.

Banky si vybrali menej konfliktnú cestu a financovanie hypoték sa uvoľnilo. Antidiskriminačná politika tak spolu s politikou nízkych úrokových sadzieb a ich garančným systémom (známymi inštitúciami Fannie Mae a Freddie Mac) prispela k vytváraniu bubliny na realitnom trhu. Jej prasknutie napokon viedlo k súčasnej hospodárskej kríze. Pôvodný zámer sprístupniť hypotéky všetkým etnikám zničil pôvodný systém zabezpečovania sa bánk voči riziku insolventnosti dlžníkov. Namiesto toho sa spustila vlna platobnej neschopnosti a osobných bankrotov, pre ktoré celý (pôvodne dobre fungujúci) systém skolaboval.

Gender smernica

Strašidlo antidiskriminácie teraz obchádza Európu. Už v roku 2004 bola prijatá smernica EÚ č. 2004/113/EC o vykonávaní zásady rovnakého prístupu k tovarom a službám (tzv. Gender smernica), ktorá vstúpila do platnosti v decembri 2007. Tá v princípe odmieta rozlišovanie pohlavia pri výpočte sadzieb poisťovníctva, považuje ho za diskriminačný. To všetko napriek početným protestom a argumentom, že muži a ženy čelia v poistení rôznym rizikám, a teda je logické, že poisťovne adekvátne reagujú a rôzne riziká oceňujú rôznymi sadzbami. Na ob-

dobie piatich rokov sa umožnilo, aby krajiny, ktoré o to požiadajú, uplatňovali z tejto smernice výnimku (medzi nimi aj Slovensko). Počas tohto obdobia však musia poisťovne neustále dokazovať, že tento ich akoby „diskriminačný“ prístup je plne v súlade s aktuárskymi princípmi a prostredníctvom štatistik a iných údajov z minulosti preukazovať oprávnenosť tohto postupu. Vyhodnotenie účinkov smernice, ako aj uplatňovania výnimiek z nej, je naplánované na koniec roka 2012.

Avšak už je na stole ďalšia antidiskriminačná agenda, ktorá má pri hodnotení miery rizika a výpočte poisťovníctva zabrániť používať nielen faktor pohlavia, ale aj veku, zdravotného postihnutia, vierovyznania či sexuálnej orientácie. Na prvý pohľad ide veľmi atraktívnu politickú tému, najmä medzi niektorými skupinami voličov. Čo ale presadenie tohto prístupu bude znamenať pre poisťovníctvo?

Odôvodnené triedenie

Základným princípom poistenia je ohodnotenie rizika a výpočet ceny, ktorú poisťovňa požaduje za to, že dané riziko preberie na seba. Správne určená výška poisťného tak chráni jednak samotnú poisťovňu pred tým, aby si toho na svoje plecia nenabrala príliš, ale aj samotného klienta, ktorému sa takto garantuje, že v prípade poistnej udalosti si poisťovňa voči nemu splní všetky záväzky. Pre poisťovňu je preto kľúčové rozdeliť klientov podľa miery rizika do rôznych skupín a na základe ich „rizikovitosti“ k týmto skupinám pristupovať rôzne.

Napríklad v havarijnom poistení je úplne bežné, že klient, ktorý preukazuje menšiu mieru rizika (napr. beznehodová história, ženy sú štatisticky opatrnější vodiči, atď.), je odmenený nižšou sadzbou poisťného, a naopak rizikovejší klient (napr. s viacerými haváriami v minulosti na konte) je trestaný sadzbou vyššou. Tento systém vytvára tlak na zodpovednejšie správanie sa poistených. Poisťovňa aj takýmto spôsobom napĺňa jednu zo svojich úloh, ktorou je predchádzanie vzniku poistnej udalosti, t. j. prevencia.

Predstavme si teraz situáciu, že poisťovňa účtuje všetkým klientom rovnaké sadzby poisťného. „Dobrí“ klienti tak budú platiť úplne rovnako, ako tí so „zlým“ rizikom. Akú motiváciu správať sa zodpovednejšie budú mať tí prví? Správne, žiadnu! Celý systém jednotných sadzieb poisťného tak vytvára do budúcnosti obrovský morálny hazard, ktorý môže nakoniec dokonca zvýšiť aj samotnú frekvenciu výskytu poistných udalostí.

Oceňovanie rizika pri súčasnom uplatňovaní jednotného prístupu k rôznym rizikovým skupinám sa takto stáva irelevantným. Z tohto hľadiska tak celá

Miroslav Čamek

agenda EÚ v oblasti diskriminácie ide proti samotnej podstate a logike poisťovacieho sektora. Druhým problémom je demotivácia tých, ktorí sa chcú poistiť – veď načo sa poisťovať v mladom veku, keď neskôr budem za presne ten istý produkt platiť rovnako? Prečo sa má poistiť muž, keď si platí dôchodkové poistenie v rovnakej výške ako žena, ktorá z neho bude poberať dôchodok o päť či desať rokov dlhšie? Načo si poistiť svoje zdravie, keď mám platiť rovnako ako ten, čo sa oň nestará (a má teda oveľa väčšiu šancu ako ja, že poistné plnenie „využije“)?

V neposlednom rade obvinenia z diskriminácie budú viesť k početným súdnym sporom, ktoré poisťovne enormne finančne zaťažia (pre niektoré to dokonca môže mať likvidačné dôsledky), čo nakoniec postihne aj ich klientov.

Presadenie rovnakého princípu v poisťovníctve môže teda v konečnom dôsledku viesť až k jeho postupnému kolapsu (nezabúdajme ako to dopadlo s hypotékami v USA).

Ďalšia smernica vo výhlade

Návrh novej smernice (o uplatňovaní princípu rovnakého zaobchádzania bez ohľadu na náboženstvo, vierovyznanie, vek, zdravotné postihnutie či sexuálnu orientáciu) sa v týchto dňoch dostáva na stôl EPSCO (rada, ktorá združuje ministrov sociálnych vecí jednotlivých členských štátov). V súvislosti s návrhom smernice by tento útvar mal dospieť k politickému kompromisu. Slovenská asociácia poisťovní využíva každú príležitosť na pripomienkovanie, či vysvetľovanie svojich výhrad k návrhu, a to najmä prostredníctvom CEA (Európska federácia asociácií poisťovní). Poisťovaciemu sektoru sa pôvodne podarilo presvedčiť návrhových, aby do smernice vložili ustanovenie, ktoré priamo hovorí o tom, že rozdielny prístup v prípade veku a zdravotného postihnutia nie je pri hodnotení rizika v poisťovníctve diskrimináciou. Bohužiaľ, počas španielskeho predsedníctva sa opäť presadila taká verzia návrhu, ktorá rozdiely v prístupe nepripúšťa, hoci ponúka možnosť uplatnenia výnimky. Tým sa táto smernica stane vlastne „druhým Gendrom“. Navyše uplatňovanie výnimiek len ďalej zneprehľadní situáciu v tejto oblasti, keďže v niektorých štátoch bude vek a zdravie diskriminačným faktorom, a v iných nie. Politika presadzovania antidiskriminácie za každú cenu má na poskytovanie služieb vo finančnom sektore zhubný vplyv. Presvedča nás o tom aj americký príklad, kde táto politika už má aj konkrétne „výsledky“. Napriek tomu antidiskriminačný valec v Európe postupuje ďalej. Sme schopní sa z prípadu amerických hypoték poučiť, alebo nie? Čas a šanca tento valec zastaviť tu ešte stále je.

*Ing. Miroslav Čamek
manažér pre životné poistenie
Slovenská asociácia poisťovní*

Pojistný obzor

Vydává:

Česká asociace
pojišťoven

Adresa redakce:

Pojistný obzor,
Česká asociace
pojišťoven, Gemini B,
Na Pankráci 1724/129,
140 00, Praha 4,
Česká republika

Kontakt na redakci a inzerci

pojistny.obzor@cap.cz,
tel.: (+420) 222 350 161

Vychází: 4x ročně
v rozsahu 42-46 stran
(15. března, června, září,
prosinec)

Cena za jeden výtisk:

75 Kč vč. DPH

Sleva na roční předplatné:

20 % (240 Kč vč. DPH)

České pojišťovnictví v zrcadle Pojistného obzoru

Pojistný obzor, jediný časopis na českém trhu, reflektuje stejně jako Poistné rozhľady na Slovensku dění na půdě domácího i světového pojišťovnictví.

Pojistný obzor figuruje na českém trhu coby čtvrtletník s moderní koncepcí od roku 2008. Nicméně toto jedinečné periodikum vstoupilo vůbec poprvé na trh v roce 1922 a nyní slaví již druhou polovinu své úctyhodné 87. sezony.

Časopis s hluboce zakořeněnou tradicí zastává v oblasti česky tištěných odborných médií naprosto jedinečnou roli – je totiž jediným specializovaným periodikem, které se zabývá problematikou pojišťovnictví. Koncepce časopisu směřuje k čím dál větší přehlednosti a dynamičtější podobě.

Čtvrtletník po celou dobu svého působení ctí tradici vysoké úrovně příspěvků, kterou podporuje nejen samotný vydavatel (Česká asociace pojišťoven), ale i fundovaní přispěvatelé a v neposlední řadě samotní čtenáři.

Pojistný obzor si klade za cíl publikovat názory významných odborníků a zástupců státní správy vztažující se k aktuálnímu dění v pojišťovnictví, regulaci i dohledu. Tyto příspěvky o tématu nejen informují, ale především je hodnotí, analyzují a komentují.

Pojistný obzor dále cíleně vytváří prostor pro názorovou platformu, nejčastěji v podobě anket, které se zaměřují na zajímavé trendy v pojišťovnictví.

Samotná struktura časopisu je formována intuitivně s pomocí sedmi stálých rubrik, jejichž názvy jednoznačně hovoří o konkrétním zaměření daných sekcí:

– Na aktuální téma

– **Legislativa a právo** (pomáhá čtenářům lépe se zorientovat v nových zákonech a právních předpisech),

– **Ekonomické informace** (přinášejí aktuální domácí ekonomické údaje a statistiky, sledují vývoj v problematice Solvency II),

– **Pojistné produkty** (věnují se trendům a novinkám na trhu),

– **Ze světa** (mapuje dění v zahraničí)

– **Z domova** (informuje o aktivitách v ČR)

– **Insurance Digest** (popisuje vybrané téma čísla v anglickém jazyce a je opatřen slovníčkem vybrané pojistné terminologie).

Pojistný obzor je členem Mezinárodní asociace vydavatelů pojistného tisku (PIA), díky čemuž získávají čtenáři bonus v podobě nejzajímavějších informací z ostatních koutů světa. Se slovenským časopisem Poistné rozhľady poutá Pojistný obzor velmi úzká a úspěšná spolupráce.

Pojistný obzor je k dostání také na Slovensku.

*Mgr. Ema Novotná
Česká asociace pojišťoven*

Poistenie: špecifický sektor

V čom sa poisťovne odlišujú od bánk

Poistenie: špecifický sektor

V čom sa poisťovne odlišujú od bánk

Súčasná finančná kríza zasiahla finančný sektor a všeobecne ekonomiky s nevídanou silou. Odpisy aktív a nižšia návratnosť investícií mali za dôsledok pokles trhovej kapitalizácie o miliardy eur v priebehu pár mesiacov, čo prinútilo vlády – a teda daňových poplatníkov – k bezprecedentným bail-outom a prudkému nárastu vládneho zadlženia.

Reakciu politikov je tlak na zásadné reformy systému regulovania a dohľadu nad jednotlivými sektormi finančného trhu. Regulačné plány pritom nie sú zamerané iba na prevenciu alebo zmenšenie dopadov budúcich kríz, ale aj na potrebu vyhnúť sa budúcim vládnym intervenciami. Nie je to nič prekvapujúce: počas krízy poskytli vlády a centrálné banky krajín G 20 sektoru finančných služieb vyše 11 000 mld. USD vo forme priamej či nepriamej pomoci. Sektor poisťovníctva dostal z tejto sumy menej než 10 mld. USD.

Je samozrejme potrebné sa z tejto krízy poučiť, najmä keď spôsobila také obrovské cunami naprieč celou globalizovanou ekonomikou. CEA preto podporuje primeranú, ale prísnu úpravu regulačných mechanizmov v poisťovníctve, ktorá udrží konkurencieschopnosť sektora a podporí spotrebiteľskú dôveru.

Po odznení krízy začali politici v súvislosti s problémami v bankovom sektore uskutočňovať reformy. Avšak z týchto iniciatív vzišiel jeden znepokojujúci trend.

Niektoré regulačné návrhy prenikli aj do iných sektorov finančného trhu, pričom tieto návrhy neberú ohľad na rozličné obchodné modely jednotlivých sektorov.

Príkladom sú úvahy o zavedení prísnejších pravidiel na mikroúrovni, ako napríklad vyššie kapitálové požiadavky alebo mnohé nevyvážené regulácie tzv. systémovo relevantných inštitúcií. Navyše Medzinárodný menový fond v apríli 2010 zverejnil predbežnú správu, ktorá navrhuje zavedenie dane, resp. odvodu, ktorý by finančné inštitúcie platili s cieľom pokryť náklady na záchranu bankového systému, ako aj budúce náklady na likvidáciu skrachovaných firiem.

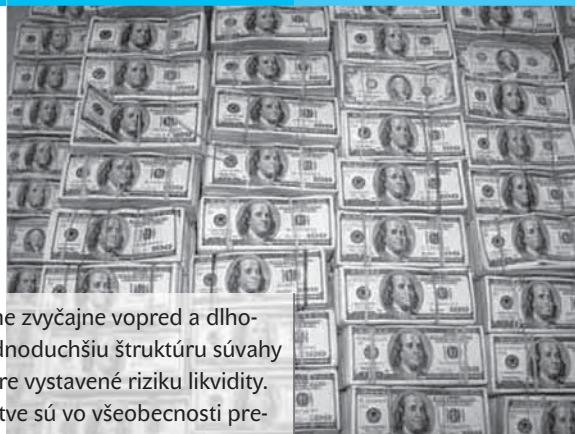
Predpoklad, z ktorého sa vychádza, je, že čo je vhodné pre banky, je automaticky vhodné aj pre poisťovne.

Tento predpoklad je chybný.

Zásadne odlišné obchodné modely

Banky a poisťovne hrali počas krízy úplne odlišné roly. Keďže fungujú na dvoch veľmi odlišných obchodných modeloch, majú aj odlišné rizikové profily, a to tak na mikro (t. j. stabilita finančnej inštitúcie), ako aj na makroúrovni (t. j. stabilita finančného systému ako celku a jeho vplyv na ekonomiku).

Základom činnosti poisťovní je preberanie rizika a jeho zmena, kým v prípade bánk je to zhromažďovanie vkladov a poskytovanie pôžičiek spolu so širokou škálou doplnkových, spolplatených služieb.

Na mikroúrovni sú poisťovne zvyčajne vopred a dlhodobovo financované, majú jednoduchšiu štruktúru súvahy a sú vo výrazne menšej miere vystavené riziku likvidity.

Aktíva a pasíva v poisťovníctve sú vo všeobecnosti prepojené. Na druhej strane banky sa často musia vyrovnávať so štrukturálnymi nerovnováhami medzi aktívami a pasívami, čo významne zvyšuje riziko špekulácií.

Znášanie a transparentnosť predpokladaného rizika sú v poisťovníctve a tradičnom retailovom a korporátnom bankovníctve podobné, ale nižšie v prípade niektorých doplnkových činností v bankovníctve. Vzájomná prepojenosť medzi jednotlivými subjektmi je výraznou črtou bankového obchodného modelu (zvlášť pre medzibankové úvery), zatiaľ čo v poisťovníctve je prepojenosť veľmi malá. Volatilita, resp. nestabilita kapitálu je v priemere vyššia v bankovníctve. Investičná stratégia je v poisťovníctve zväčša dlhodobá a predvídateľnejšia než krátkodobá a na výnos zameraná investičná stratégia v bankovníctve.

Zásadne odlišné rizikové profily

V dôsledku týchto skutočností sa rizikové profily poisťovníctva a bankovníctva zásadne odlišujú. Základom obchodného modelu v poisťovníctve je rozloženie rizika v portfóliu a v čase. To je určujúce pre dlhodobý rizikový profil poisťovníctva oproti krátkodobému vzťahu k riziku v bankovníctve.

Poisťovne sú vystavované najmä opisovaciemu a trhovému riziku a pomerne malému riziku likvidity a platobnej neschopnosti. Banky sú, naopak, vystavené najmä riziku trhového, likvidity a platobnej neschopnosti, ale nie sú zasa vystavené žiadnemu opisovaciemu riziku. Rovnako sa mení aj miera vystavenia jednotlivým rizikám. Trhové riziko je vážne pre oba sektory rovnako, ale v podstate rozličné v detailoch – výrazne nižší nepomer aktív a pasív v poisťovníctve.

Zásadne odlišný systémový význam

Podľa kritérií na identifikáciu systémových rizík, ktoré stanovila Rada pre finančnú stabilitu (FSB) a Medzinárodná asociácia inštitúcií pre dohľad nad poisťovníctvom (IAIS), poisťovní obchodný model nevytvára na makroúrovni systémové riziko, ktoré by sa priamo prenášalo do ekonomiky. V poisťovníctve existuje nižšie riziko „nákazy“ zvyšku trhu, vyššia miera nahraditeľnosti a nižšia finančná zraniteľnosť než v bankovníctve. Finančná pozícia poisťovní sa spravidla zhoršuje oveľa pomalším tempom ako v prípade bánk. Regulačný rámec v poisťovníctve určuje dve úrovne kapitálových požiadaviek, ktoré zabezpečujú skorú identifikáciu problémov a zavedenie postupných ozdravných opatrení manažmentu a dohľadu. Aj pokiaľ poisťovňa skrachuje, je jej riadená likvidácia oveľa jednoduchšia, keďže budúce požiadavky poistených sú dostatočne kryté technickými rezervami. To uľahčuje proces prenosu, resp. prevodu a rozdelenie ich portfólia (poistného kmeňa).

Napriek tomu niektoré poisťovne môžu vykonávať aj

isté doplnkové činnosti, ktoré môžu byť zo systémového hľadiska dôležité (napr. obchodovanie s derivátmi alebo požíčovanie akcií). Týmto aktivitám by sa mali venovať regulácie na mikroúrovni. Ako veľký inštitucionálny investor môže sektor poisťovníctva ako celok prenášať alebo – ako sa to ukázalo počas tejto krízy – aj absorbovať otrasy a riziká vytvárané ostatnými časťami finančného systému.

Prenášanie bankových pravidiel do poisťovníctva je chybou

Prenos zamýšľaných regulačných a daňových reforiem pre pokrízový bankový sektor do poisťovníctva bude zlou odpoveďou regulátora na problémy, ktoré v poisťovníctve buď vôbec neexistujú, alebo sa vyskytujú iba v malej miere. Zavedenie bankových regulačných pravidiel a dohľadu do poistného sektora môže dokonca odštartovať stádovitý efekt, keď sa ostatné sektory finančnictva môžu začať správať rovnako. To by dlhodobou oslabilo poistný obchodný model a poškodilo stabilizačnú úlohu, ktorú poisťovne voči obyvateľstvu, podnikom a ekonomike zohrávajú. Pokračujúca existencia rôznych obchodných modelov podporená vhodnou, na mieru ušitou reguláciou a dohľadom, vytvorí trhovou rozmanitosť, ktorá upevní celkovú finančnú stabilitu. Obavy z regulačnej arbitráže sa môžu efektívne eliminovať aj úpravou regulačného a dohľadacieho rámca v poisťovníctve s prihliadnutím na jeho špecifiká.

Odporúčania CEA

CEA si uvedomuje výraznú odlišnosť poistného a bankového obchodného modelu. V súvislosti s pokrízovou reakciou regulátorov, ktorá by mala viesť k posilneniu regulácie a dohľadu s úžitkom pre celú ekonomiku, má nasledujúce odporúčania:

- 1. Globálna spolupráca na regulačnom a dohľadacom rámci je nevyhnutná.** Zaisťujú väčšie približovanie jednotlivých rámcov pre finančné služby a odstránení medzery v regulácii.
- 2. Kľúčovými adresátmi by mali byť inštitúcie a aktivity, ktoré boli primárnym pôvodcom krízy.** Odpoveď regulátorov by mala byť v prvom rade zameraná na zaplnenie medzier v regulácii, a preto by sa mala venovať aj riziku regulačnej arbitráže.
- 3. Hlavná činnosť poisťovní nevytvára systémové riziko či tlak, a preto by sa poisťovne nemali považovať za systémovo relevantné.** Obmedzené množstvo vedľajších činností, ktoré sú systémovo relevantné, by mali byť predmetom vhodnej formy dohľadu na inštitucionálnej (mikro) úrovni. V tejto súvislosti je kľúčová ekonomická regulácia na báze rizika, ako napríklad Solvency II.
- 4. Poistný sektor by mal mať adekvátne zastúpenie na finančných fórach.** Poisťovne môžu jednak absorbovať, ako aj prenášať systémovú záťaž vytvorenú ostatnými časťami finančného systému. Preto by mali mať primerané zastúpenie v radách pre systémové riziko, kde by sa takto zabezpečila odbornosť v súvislosti so špecifikami poisťovníctva.
- 5. Systémové riziko sa nemôže vhodne ošetriť stanovením dodatočných finančných požiadaviek pre údaje „systémovo relevantné“ firmy.** Na makroúrovni je potrebné venovať sa súhrnnému dopadu potenciálne systémovo relevantných aktivít, trhov a produktov na stabilitu finančného systému. Označenie jednotlivých firiem za systémovo relevantné

má vážne úskalia, keďže môže opomenúť celkový vplyv ostatných, neoznačených firiem, zvýšiť morálny hazard a spôsobiť skreslený pohľad na trh. Navyše orgánom dohľadu to môže spôsobiť falošný pocit istoty a nebudú schopné včas zachytiť zmeny v rizikových profiloch jednotlivých firiem a iné trhové trendy, ktoré by mohli vytvárať systémové riziko.

6. Poistný obchodný model musí byť vhodne odlišný a musí sa zabezpečiť príslušná odbornosť dohľadu, a to bez ohľadu na jeho štruktúru. Odpoveď vlád na krízu v mnohých krajinách sa končí pri reorganizácii štruktúr dohľadu, aj keď sa zatiaľ nepotvrdila prevaha žiadnej z nich.

7. Mali by sme sa vyhnúť prehnaným regulačným reakciami a kopírovaniu regulácie z iných sektorov.

V Európe je na mikroúrovni vhodným regulačným rámcom, šitým poisťovniam na mieru, nový režim Solvency II. Ten už zahŕňa niektoré regulačné zámery z ostatných diskusií k Baselu III v bankovníctve (ako napr. vyššie kapitálové požiadavky pre rizikovejšie operácie či skupinový dohľad). Jednoduché prenášanie opatrení z Baselu III do poisťovníctva prinesie riešenia neexistujúcich problémov a bude v lepšom prípade neefektívne a v horšom nákladné a deštruktívne. Navyše prehnaná reakcia regulátorov bude mať negatívny dopad na spotrebiteľov a ekonomiku, keďže spôsobí nárast cien poistných produktov a pokles atraktívnosti poistného sektora pre investorov.

8. Poisťovne by mali mať vhodný skupinový dohľad na jednotnej úrovni podľa orgánu dohľadu nad skupinou.

Mal by zahŕňať všetky riziká vychádzajúce z regulovaných aj neregulovaných subjektov. V prípade konzorcií a koncernov by mali byť ocenené riziká vzhľadom na poistný, ako aj bankový obchodný model. Odovzdávanie informácií a efektívna spolupráca všetkých inštitúcií dohľadu v skupine je nevyhnutná. Malo by ju umožniť vytvorenie kolégia dohľadov s jasne stanovenou zodpovednosťou skupinových a sólo dohľadov. Na európskom poistnom trhu takýto prístup už obsahuje Solvency II.

9. Produkty s podobným rizikovým profilom by sa mali regulovať rovnako. Na mieru šitá regulácia, ktorá zohľadňuje špecifiká rôznych sektorov, neznamená, že produkty s rovnakým rizikovým profilom sa budú regulovať rôzne. Pozornosť by sa mala venovať otázkam rovnakých regulačných pravidiel v rámci všetkých finančných sektorov. Rovnako by mala byť garantovaná rovnaká úroveň ochrany spotrebiteľa. Je to zvlášť dôležité pre regulačné rámce v poisťovníctve a v správe dôchodkových fondov.

10. Regulácia účtovníctva by mala zohľadňovať charakter poistného obchodného modelu a mala by byť konzistentná. Účtovné pravidlá pre poisťovníctvo by mali zohľadňovať hlavnú úlohu manažmentu aktív a pasív (ALM). Všetky štandardy používané v poisťovniach by mali byť konzistentné (napr. zobrazovanie finančných výkazov, kapitálu, záväzkov atď.). Obe podmienky sú kľúčové na zabezpečenie zmysluplných informácií o rizikách, finančnom zdraví a ziskovosti poisťovní pre investorov a klientov.

11. Úvahy o daniach v oblasti finančných služieb by mali rozlišovať rôzne riziká spôsobované rôznymi finančnými inštitúciami. Akákoľvek forma vzájomnej podpory či solidarity je nevhodná a zvýhodňuje riziko-

vejšie druhy podnikania na úkor a náklady menej rizikových.

12. Je potrebné uvážiť kumulatívny efekt mikro, makro ako aj daňových opatrení. Kumulatívne efekty môžu pre širokú škálu opatrení, ktoré sú objektom diskusie, poškodiť celý sektor a znížiť jeho schopnosť poskytovať krytie spotrebiteľom aj firmám.

Zdroj: Insurance: a unique sector. Why insurers differ from banks, Executive summary, June 2010. © CEA aisbl, Brussels, June 2010

	Poistovníctvo	Bankovníctvo
Predmet podnikania	<ul style="list-style-type: none"> • Porovnateľne užšia variabilita podnikania (rozsah produktov/ portfólio), služieb a obchodných modelov. • Základnou úlohou je preberanie a transformácia rizika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Široká škála podnikania, služieb a obchodných modelov. • Vykonávanie viacerých odlišných činností (napr. prijímanie vkladov, účasť na tvorbe trhu, poskytovanie poradenstva atď.).
Financovanie	<ul style="list-style-type: none"> • Primárne financované poisťníkmi a v menšej miere vkladmi akcionárov a cudzími zdrojmi. • Väčšinou financovanie dlhodobé a vopred, stabilnejšia súvaha. • Pohľadávky a záväzky sú silne prepojené: v prípade zrušenia poisťky sú pohľadávky i záväzky odpisované v rovnakom čase. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmanitá štruktúra financovania, napr. vklady, medzibankové úvery, cenné papiere, dlhopisy, repo obchody, vklady akcionárov atď. • Podstatná časť zdrojov s krátkou splatnosťou. • Pohľadávky a záväzky nie sú silno prepojené, splatenie pôžičky či predaj pohľadávky nemajú okamžitý vplyv na štruktúru financovania.
Štruktúra súvahy	<ul style="list-style-type: none"> • Jednoduchá, ekonomicky stabilná súvaha vďaka dlhodobým záväzkom klientov i akcionárov. • Ekonomický cyklus spôsobuje mimoriadne výplaty iba v obmedzenej miere. • Vo všeobecnosti nízke straty v portfóliách vďaka konzervatívnemu investovaniu. • Vzájomné financovanie (úvery) medzi jednotlivými subjektmi sú zriedkavé. • Obmedzená miera prenosu rizika na kapitálové trhy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Riziká sú navzájom nezávislé a pretrvávajú na oboch stranách súvahy, keďže pohľadávky a záväzky nie sú prepojené. • Hlavné riziko spočíva v hodnote a splatnosti pohľadávok. • Pohľadávky a záväzky sú v značnej miere vystavené ekonomickému cyklu. • Medzibankové úvery a financovanie je súčasťou základného obchodného modelu.
Riziko likvidity	<ul style="list-style-type: none"> • Vystavenie riziku likvidity je obmedzené. – Záväzky: väčšina poisťiek nemôže byť vyplatená podľa vlastného uváženia klienta, alebo iba za cenu sankcií. Väčšie sumy sú obyčajne vyplácané až vo veľmi dlhodobom horizonte. – Pohľadávky: riziko likvidity spočíva najmä v nerovnováhe medzi pohľadávkami a záväzkami, ktorá je predpovedateľná niekoľko mesiacov vopred. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likvidita je kľúčovým rizikom. • Priemerná splatnosť pohľadávok je zvyčajne dlhšia než priemerná splatnosť záväzkov. • Spoliehanie sa na krátkodobé hromadné financovanie.
Znášanie a transparentnosť rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká motivácia odhadnúť a ohodnotiť riziko, keďže zhruba 80% (neživot), resp. 95 % (život) rizika je alokované priamo na účte klienta (v prípade zodpovednosti až 100 % je alokovaných voči klientom navzájom). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vo všeobecnosti vysoká miera motivácie pri odhadovaní a oceňovaní rizika, aj keď v čase pred krízou viedla transformácia aktív do cenných papierov k zhoršovaniu zabezpečovacích štandardov a riziká neboli alokované v rámci súvahy.
Vzájomná prepojenosť	<ul style="list-style-type: none"> • Veľmi malá miera vzájomnej prepojenosti jednotlivých firiem. • Nízka pravdepodobnosť, že jediná poisťovňa spôsobí systémové riziko, pre vyššiu mieru nahraditeľnosti a nižšiu zraniteľnosť než v prípade bánk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veľká prepojenosť firiem navzájom. • Medzibankové financovanie a repo obchody. • V niektorých prípadoch vysoká miera investovania do cenných papierov vydaných inými bankami. • Vysoká miera a frekvencia obchodovania a finančných transakcií medzi inštitúciami. • Vysoká pravdepodobnosť prenosu systémového rizika do ekonomiky pre problémy jednej banky.
Nestabilita podnikania	<ul style="list-style-type: none"> • Podnikanie s dlhodobou orientáciou, veľká časť poisťiek s dobou trvania rádovo v desiatkach rokov. • Krátkodobé výkyvy majú iba obmedzený vplyv na výsledky a udržateľnosť podnikania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vyššia nestálosť výnosov pre krátkodobý charakter podnikania, zvlášť v prípade bánk so zvýšenou intenzitou obchodovania. • Častejšie využívanie pákového obchodovania.
Manažment aktív a pasív (ALM) a riadenie investícií	<ul style="list-style-type: none"> • Záväzky majú zvyčajne dlhšiu dobu splatnosti než pohľadávky, čoho dôsledkom je stabilnejšie financovanie. • Konzervatívne investovanie, zameranie na schopnosť splácať budúce záväzky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Záväzky majú kratšiu dobu splatnosti než pohľadávky, čo vytvára riziko, že banky nebudú schopné plniť svoje záväzky v prípade, že pohľadávky nevedia dostatočne rýchlo premeniť na hotovosť. • Investičný prístup zameraný na maximalizáciu zisku.

Postupné nabieranie dychu

Vývoj poisťného trhu členských poisťovní SLASPO v 1. štvrťroku 2010

Lucia Baková

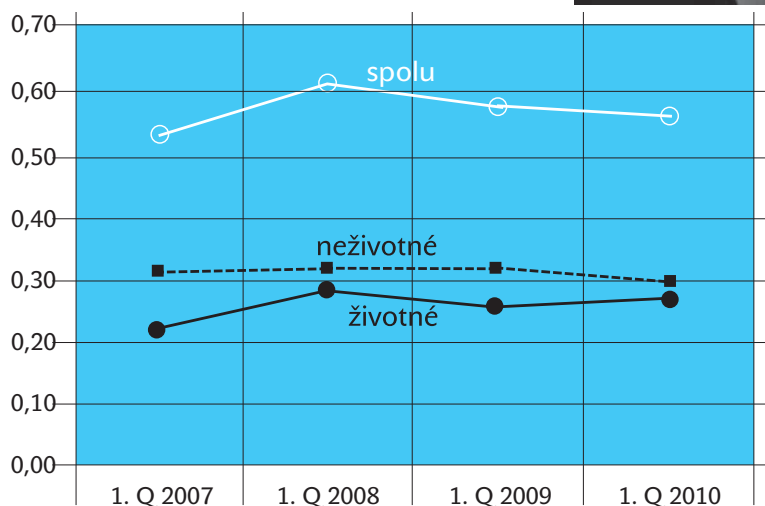

Objem celkového **technického poisťného** za 1. štvrťrok 2010 bol 0,572 mld. eur. Medziročne to znamenalo pokles o 1,77 percenta.

V **životnom poistení** bolo 0,274 mld. eur, čo je medziročný nárast o vyše štyri percentá. Unit - linked zaznamenali nárast o 0,82 percenta.

Medziročný pokles technického poisťného v **neživotnom poistení** bol o 6,66 percenta - z toho technické poisťné v povinnom zmluvnom poistení zaznamenalo pokles o 10,1 percenta, havarijné poistenie o 9,67 percenta. Počet poisťných zmlúv v PZP vzrástol o 1,18 percenta, dosiahol 1 883 841 ks.

Podiel životného a neživotného poistenia na celkovom technickom poisťnom je v pomere 47,96:52,04.

Vývoj predpísaného, resp. technického poisťného za 1. štvrťrok 2007 - 2010 (v mld. €)

	Technické poisťné za 1. štvrťrok 2010 v tis. €	Životné poistenie		Neživotné poistenie				Spolu	
		Celkom za všetky produkty	Podiel na trhu podľa technic. poisťného v %	Celkom za všetky produkty (*)	z toho: technické poisťné za poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	z toho: technické poisťné za poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla	Podiel na trhu podľa technického poisťného v %	Technické poisťné celkom	
1	AEGON Životná poisťovňa, a. s.	5 924	2,16	0	0	0	0,00	5 924	
2	Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.	63 402	23,10	118 377	25 805	39 699	39,75	181 778	
3	AMSLICO AIG Life poisťovňa, a. s.	30 929	11,27	1 571	0	0	0,53	32 500	
4	AXA životní poisťovňa, a. s., o. z. Slovensko**	11 670	4,25	381	0	0	0,13	12 051	
5	ČSOB Poisťovňa, a. s.	16 107	5,87	6 358	1 110	2 932	2,13	22 465	
6	D.A.S. poisťovňa právnej ochrany, a. s.	0	0,00	559	0	0	0,19	559	
7	ERGO životná poisťovňa, a. s.	511	0,19	0	0	0	0,00	511	
8	Generali Slovensko poisťovňa, a. s.	21 520	7,84	29 799	9 175	7 713	10,01	51 319	
9	Groupama poisťovňa, a. s.	0	0,00	1 892	476	1 145	0,64	1 892	
10	Groupama životná poisťovňa, a. s.	168	0,06	0	0	0	0,00	168	
11	ING Životná poisťovňa, a. s.	20 248	7,38	0	0	0	0,00	20 248	
12	KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. VIG	23 184	8,45	14 951	4 912	7 529	5,02	38 135	
13	KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. VIG	53 622	19,53	90 247	21 332	38 822	30,30	143 869	
14	Poisťovňa Cardif Slovakia, a. s.	397	0,14	2 377	0	0	0,80	2 774	
15	Poisťovňa Poštovej banky, a. s.	688	0,25	154	0	0	0,05	842	
16	Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a. s., VIG	7 897	2,88	0	0	0	0,00	7 897	
17	Union poisťovňa, a. s.	3 001	1,09	7 022	397	896	2,36	10 023	
18	UNIQA poisťovňa, a. s.	7 133	2,60	18 439	7 271	4 906	6,19	25 572	
19	VICTORIA - VOLKSBANKEN Poisťovňa, a. s.	1 102	0,40	177	0	0	0,06	1 279	
20	Wüstenrot poisťovňa, a. s.	6 994	2,55	5 501	984	2 793	1,85	12 495	
21	Slovenská kancelária poisťovateľov **	0	0,00	1	0	1	0,00	1	
	Celkom	274 496	100,00	297 806	71 461	106 434	100,00	572 302	

Poznámka

(*) Údaj zahŕňa technické poisťné aj za Aktívne zaistenie, údaj zo stĺpca 12 výkazu Ppn(PTN)04-04

(**) Údaje sú zo zdrojov SLASPO, pri SKP ide o hraničné poistenie

Podiel odvetví v životnom a neživotnom poistení

Poznámka: Údaje nie je možné porovnávať s predchádzajúcim rokom, pretože kumulované údaje sú v tejto podobe k dispozícii od tohto štvrťroka.

Odvetvia v životnom poistení

Podiel jednotlivých odvetví v životnom poistení podľa technického poistného

2,83 % poistenie pre prípad smrti

56,51 % poistenie na dožitie, zmiešané poistenie a kapitálové životné poistenie okrem Unit-Linked

1,57 % dôchodkové poistenie

27,42 % Unit-Linked

11,67 % pripoistenie

Počet poistných zmlúv podľa jednotlivých odvetví (v ks)

Poistenie pre prípad smrti	691 262
Poistenie na dožitie, zmiešané poistenie a kapitálové životné poistenie okrem Unit-Linked	2 481 477
Dôchodkové poistenie	92 424
Unit-linked	726 714
Pripoistenie	5 483 621
Aktívne zaistenie	0
Spolu	9 475 498

Predpísané poistné podľa odvetví (v tis. €)

Poistenie pre prípad smrti	7 473
Poistenie na dožitie, zmiešané poistenie a kapitálové životné poistenie okrem Unit-Linked	149 318
Dôchodkové poistenie	4 147
Unit-linked	72 446
Pripoistenie	30 827
Aktívne zaistenie	0
Spolu	264 211

Poznámka – údaje nezahŕňajú poisťovňu AXA a SKP.

Odvetvia v neživotnom poistení

Predpísané poistné podľa odvetví (v tis. €)

Poistenie úrazu a choroby	9 092
z toho individuálne zdravotné poistenie	476
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla	106 434
Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	71 461
Poistenie škôd na iných ako pozemných dopravných prostriedkoch	1 256
Poistenie zodpovednosti dopravcu	2 508
Poistenie majetku	67 145
Všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu	24 002
Poistenie úveru, kaucie a rôznych finančných strát	4 205
Poistenie právnej ochrany	640
Asistenčné poistenie	4 146
Ostatné	6 535
Spolu	297 424

Podiel jednotlivých odvetví v neživotnom poistení podľa technického poistného

3,06 % poistenie úrazu a choroby

35,79 % poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

24,03 % poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch

0,42 % poistenie škôd na iných ako pozemných dopravných prostriedkoch

0,84 % poistenie zodpovednosti dopravcu

22,58 % poistenie majetku

8,07 % všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu

1,41 % poistenie úveru, kaucie a rôznych finančných strát

0,22 % poistenie právnej ochrany

1,39 % asistenčné poistenie

2,20 % aktívne zaistenie

Počet poistných zmlúv podľa jednotlivých odvetví (v ks)

Poistenie úrazu a choroby	829 417
z toho individuálne zdravotné poistenie	51 501
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla	1 883 836
Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch	586 263
Poistenie škôd na iných ako pozemných dopravných prostriedkoch	2 780
Poistenie zodpovednosti dopravcu	8 825
Poistenie majetku	2 083 662
Všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu	1 091 096
Poistenie úveru, kaucie a rôznych finančných strát	180 756
Poistenie právnej ochrany	33 669
Asistenčné poistenie	257 106
Ostatné	36
Spolu	6 957 446

Podiel členských poisťovní na technickom poisťovní

Koncentrácia trhu

Koncentráciu trhu podľa podielu členských poisťovní na technickom poisťovní sa dala prvýkrát sledovať v správe za rok 2009 z neauditovaných údajov. Štruktúra je veľmi podobná so štruktúrou údajov pre CEA, sleduje sa tu koncentrácia na trhu podľa podielu prvých piatich, desiatich a pätnástich členov. Zmeny by tu mali nastať trochu výraznejšie, pretože v roku 2008 sa zlúčila poisťovňa Generali s Českou poisťovňou Slovensko a v roku 2009 poisťovňa Kontinuita s Komunálnou.

Podiel jednotlivých poisťovní na celkovom technickom poisťovní v 1. štvrtroku 2010

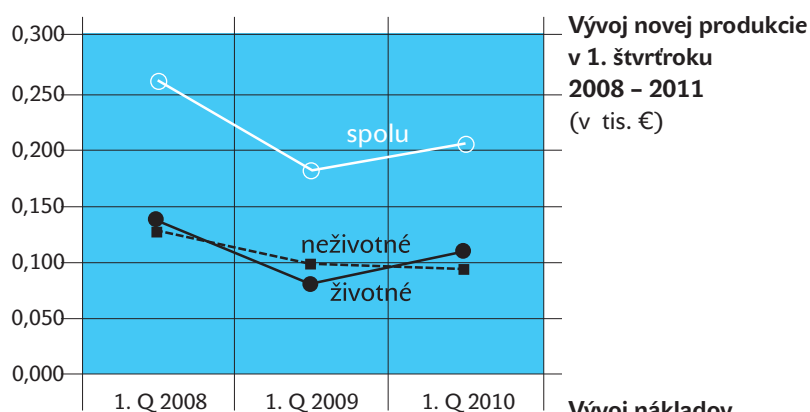
Poisťovňa	Podiel na trhu v %
AEGON Životná poisťovňa, a.s.	1,04
Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.	31,76
AMSLICO AIG Life poisťovňa a. s.	5,68
AXA životní poisťovna, a.s., organizačná zložka Slovensko	2,11
ČSOB Poisťovňa, a. s.	3,93
D.A.S. poisťovňa právnej ochrany, a. s.	0,10
EGRO životná poisťovňa, a.s.	0,09
Generali Slovensko poisťovňa, a. s.	8,97
ING Životná poisťovňa, a. s.	3,54
KOMUNÁLNA poisťovňa a. s. Vienna Insurance Group	6,66
KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group	25,14
Groupama poisťovňa, a. s.	0,33
Groupama životná poisťovňa, a. s.	0,03
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.	0,48
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a. s., Vienna Insurance Group	1,38
Poisťovňa Poštovej banky, a. s.	0,15
Union poisťovňa, a. s.	1,75
UNIQA poisťovňa, a. s.	4,47
VICTORIA - VOLKSBANKEN Poisťovňa, a. s.	0,22
Wüstenrot poisťovňa, a. s.	2,18
Slovenská kancelária poisťovateľov	0,00
Spolu	100,00

Koncentrácia trhu podľa podielu členských poisťovní (v %)

	Životné poistenie			Neživotné poistenie			Celkom		
	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010	1. Q. 2008	1. Q. 2009	1. Q. 2010
prvých 5 poisťovní	70,62	92,19	70,19	85,79	90,83	91,27	71,48	77,63	78,21
prvých 10 poisťovní	90,89	93,71	93,16	97,23	98,05	98,94	88,96	92,94	94,43
prvých 15 poisťovní	97,92	99,61	99,61	99,80	99,89	100,00	97,10	98,48	99,41

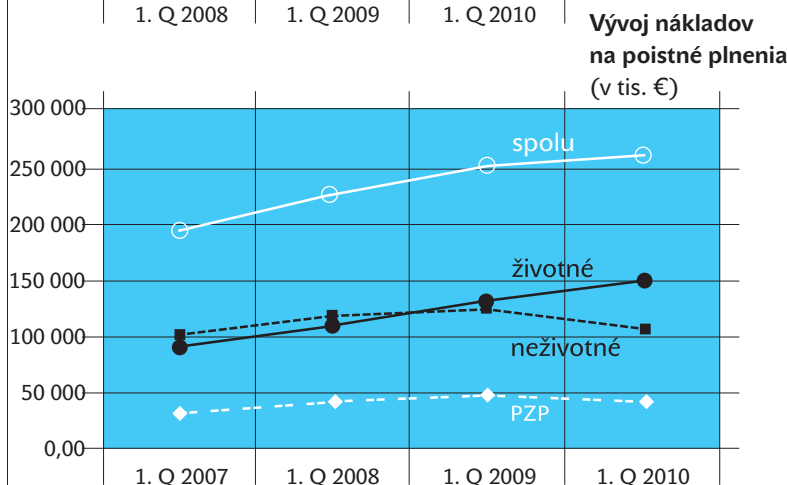
Nová produkcia

Po minuloročných poklesoch spôsobených najmä globálnou krízou trend vo vývoji novej produkcie v 1. štvrtroku 2010 zaznamenal v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o vyše 11 percent. Nová produkcia bola 0,204 mld. eur. V životnom poistení bol medziročný nárast až 30,5 percenta, naopak v neživotnom poistení bol pokles novej produkcie o 4,5 percenta.

Náklady na poisťné plnenia

Celkové náklady na poisťné plnenia stúpili o vyše štyri percentá. V životnom poistení bol tento rast ešte vyšší, až 16,38 percent. V neživotnom poistení bol pokles o 8,9 percenta. Náklady na poisťné plnenia v PZP klesli o vyše 14 percent.

Ing. Lucia Baková, MB,
manažérka pre ekonomiku
Slovenská asociácia poisťovní

Poistovne financujú výstavbu

Zvýšenú opatrnosť bánk, ktorá sa prejavuje v nižšej ochote poskytovať úvery, už pociťujú v Nemecku nielen bežní občania, ale aj podnikatelia, vrátane stavebných investorov. Na finančnom trhu tým vznikla medzera, ktorú odhalili nielen nebankové subjekty, ale aj poisťovne. Začali záujemcom pružne ponúkať síce alternatívne, ale napriek tomu plnohodnotné financovanie stavebných zámerov. Obchodných transakcií tohto druhu je stále viac.

Aj tu je síce bonita zákazníka dôležitá, ale ešte dôležitejšia je hodnota konkrétnej nehnuteľnosti. Jej potenciálne využitie musí byť viacúčelové, tak, aby bolo možné nájsť v prípade potreby aj ďalších užívateľov objektu. Jednoúčelová fabričná hala nie je ideálna, ale ak s ňou susedí zaujímavý kancelársky trakt, situácia sa mení. Pozitívnym faktorom je, ak sa určitá časť financovanej stavby dlhodobo prenajíma. Poisťovne vítajú najmä väčšie bytové projekty, ale aj nákupné centrá a priemyselné parky. Nemecký ekonomický denník Handelsblatt uviedol, že do katastra vlastníkov nehnuteľností sa však pre každý prípad zapisujú samy poisťovne.

V tejto oblasti financovania sa už etablovali všetky najväčšie mená na nemeckom poistnom trhu – Allianz Universa, Swiss Life, Zurich.

Zákazníci si pochvalujú, že poisťovne – na rozdiel od bánk – ponúkajú bez problémov aj dlhšie obdobie financovania, trebárs 20 až 25 rokov, pritom s výhodnejším úročením. To súvisí s tým, že poisťovacie ústavy majú spravidla výhodnejšiu štruktúru nákladov. Pokiaľ ide o o likviditu, nie sú do takej miery odkázané na kapitálové trhy, na ktorých sa podmienky refinancovania môžu časom značne meniť.

(jg)

Ilustračná snímka (ip)

Poistovanie príjmov poľnohospodárov

Európska komisia zvažuje návrh schémy poistenia príjmov farmárov financovanú z verejných zdrojov. Mohla by byť súčasťou novej poľnohospodárskej politiky po roku 2013.

Podľa komisára pre poľnohospodárstvo Daciana Cioloşa by súčasťou návrhu malo byť aj vytvorenie agentúry, ktorá by propagovala poľnohospodárske produkty. Myslí si, že je dôležité, aby EÚ bola pozitívne agresívnejšia na svetových trhoch.

Zvažuje sa nástroj financovaný z verejných zdrojov alebo kombinácie súkromných a verejných zdrojov. Riadili by ho na národnej alebo európskej úrovni. Cieľom opatrení je zaistenie minimálneho príjmu farmárov. EÚ sa totiž vzdala viacerých svojich mechanizmov riadenia trhu – najmä automatického intervenčného skladovania. To sa bude využívať len ako dočasná záchranná sieť. Exekutíva na konkrétnych detailoch stále pracuje a na jeseň by sa už o nich mohlo diskutovať.

Rumunský komisár by mal zverejniť návrh reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky v novembri 2010 a legislatívne návrhy v júli 2011.

Podľa Klausa Schumachera zo Združenia obchodníkov s obilím (COCERAL) by poistnú schému mali riadiť na európskej úrovni, aby sa tak garantoval rovnaký prístup ku všetkým poľnohospodárom v EÚ. Ak by spravovanie systému ostalo v rukách členských štátov, mohlo by to rýchlo viesť k porušeniu hospodárskej súťaže v rámci Spoločenstva.

(EA)

Snímka archív

Dacian Cioloş

Dlhovekosť ako poisťovací problém

V priemyselne rozvinutých krajinách žijú ľudia stále dlhšie. Demografi predpokladajú, že okolo roku 2050 dosiahne priemerný ľudský vek asi 90 rokov. Hoci sa nepochybne predĺži aj aktívny život a hranica pre odchod do dôchodku sa posunie, je isté, že dôchodcov bude stále viac a že dlhšia bude aj priemerná doba čerpania penzie, o vplyve na životné poistenie ani nehovoriac. Niektoré banky a poisťovne uvažujú, ako načrtnutým zmenám prispôsobiť ponuku príslušných finančných služieb.

Významné koncerny, ako Deutsche Bank, francúzska poisťovňa Axa, britská poisťovňa Prudential, zaistovňa Swiss Re alebo škótska banka Rooyal Bank of Scotland vytvorili iniciatívnu skupinu, ktorá má vypracovať základy vhodného spoločného postupu. Svetlo uzrela pod anglickým názvom Life and Longevity Markets Association (LLMA).

Osemčlenné konzorcium predstavuje prvý medzinárodný pokus smerujúci k vytvoreniu štandardizovaných finančných produktov na krytie rizík vyplývajúcich z očakávaných demografických zmien.

Riaditeľom asociácie sa stal Američan John Fitzpatrick, inak partner jedného z členov konzorcia, londýnskeho združenia Pension Corporation.

S jednotlivými návrhmi na riešenie prišli už skôr banky Goldman Sachs a Credit Suisse, keď hľadali spôsoby pokrytia rizika dlhovekosti pre vlastné dôchodkové fondy.

Nová iniciatíva je však komplexná. Jej cieľom má byť aj vytvorenie osobitných dôchodkových fondov, cieľne zameraných na problém dlhovekosti. Napríklad, vo Veľkej Británii môžu dnešní obyvatelia vo veku 45 rokov očakávať, že priemerne sa dožijú 88 rokov. Tak stúpne počet britských dôchodcov v najbližších dvadsiatich rokoch až o 60 percent, čo bude znamenať veľkú finančnú záťaž pre penzijné fondy, poisťovne i vládne inštitúcie.

Z hľadiska poisťovní pôjde predovšetkým o zavedenie rôznych kalkulačných modelov pre rôzne produkty súvisiace so zabezpečením v starobe.

(jg)

Ilustračná snímka archív.

Okamžité ciele dôležitejšie

Nevhodné podnikateľské prostredie je prekážkou udržateľnosti. Viac ako tretina manažérov veľkých firiem pripustila, že okamžité finančné ciele sú väčšou prioritou. Vyplýva to z nového prieskumu Economist Intelligence Unit a spoločnosti Enel.

Prieskum uskutočnili medzi firmami s obratom aspoň 500 miliónov amerických dolárov, pričom respondentmi boli vrcholoví manažéri a výkonní pracovníci pôsobiaci na poli udržateľnosti, spoločenskej zodpovednosti pri podnikaní, životného prostredia, financovania a finančného reportingu v Severnej Amerike, Európe, Ázii a na rozvíjajúcich sa trhoch.

Manažéri vo všeobecnosti vidia v udržateľnosti viac možností ako rizika. Až 87 percent opýtaných tvrdí, že v najbližších troch rokoch sa jej význam zvýši. Najčastejšie je zahrnutá do vzťahov v rámci dodávateľskej siete (29 percent), zlepšovania energetickej efektívnosti (38 percent) a vzdelávania zamestnancov (32 percent). Tretina opýtaných pripúšťa, že väčšou prioritou sú často okamžité finančné výsledky.

(EA)

Poľský rekord

Poľskou poisťovňou udalosťou roka nie je ničivý požiar, ani nedávna povodeň na Visle. Túto charakteristiku si u našich severných susedov vyslúžil krok čisto administratívny, a tým je vstup poisťovne PZU (Powszechny zakład ubezpieczeń) na varšavskú burzu.

Vzhľadom na vysokú hodnotu umiestneného balíka – dve miliardy eur – ide nielen o najväčšiu operáciu v histórii varšavskej burzy, ale aj o tohoročný burzový rekord v celej Európe. Koncern sa rozhodol predať týmto spôsobom tridsať percent svojich akcií – 25,8 milióna kusov, jednu za 312,50 zlotého (78,12 eur). Vstup na burzu bol mimoriadne úspešný, už po niekoľkých dňoch sa akcie poisťovne predávali po 350 zlotých.

O výnos plynúci z dlho zvažovaného rozhodnutia sa podelili poľský štát a holandský poisťovací koncern Eureko, ktorý je s 33 percentami druhým najväčším akcionárom PZU. Vedenie burzy poisťovňu zaradilo do varšavského referenčného indexu WIG 20.

Rekordný úpis akcií len dokazuje, že hospodárstvo tejto krajiny je v dobrej kondícii aj naďalej. I hospodárenie PZU bolo vlni učebnicové. Pod vedením jedného z najlepších manažérov krajiny Andrzeja Klesyka (miestna tlač ho označuje za tvár poľského kapitalizmu vo svete – na archívnej snímke) poisťovňa docielila historicky najvyšší zisk – 3,8 miliardy zlotých (takmer jednu miliardu eur). Tej vedenie len posilnilo v pláne vstúpiť na burzu.

Poisťovňa ponúka komplexné služby. Zamestnáva 16-tisíc pracovníkov a počet jej klientov prekročil 16 miliónov osôb (Poľsko má 38 miliónov obyvateľov). Pri vstupe na burzu zohrala úlohu konzultanta spoločnosť Goldman Sachs Nemecko.

Editorial Eva Jacková, Slovak Insurance Association (p. 1)

The insurance industry not just from *yesterday* – from the beginning of the financial crisis, but constantly points out that compared to banking sector, insurers operate on very distinct business models. Unlike the banks, insurance companies came out from the crisis with smaller losses, among others also thanks to conditions – we claim that strictly –adjusted to business and different capital structure. *Today's* reality is that we oppose the regulatory guidelines for the financial market, which are created for banks struggling to keep doors open. We are constantly reassuring ourselves that the insurance sector with its specificity is a unique financial sector.

We can be also for the state a unique partner. Together with the municipalities, we try to find methods for engineering tools to decrease the flood risks. As insurance companies' input - it may be given the information from *yesterday*, *today's* know-how and the vision of *tomorrow's* co-operation. Data that the insurance companies have collected about floods and overflows over the years could be a starting point for risk calculations and prevention system adjustments. Lessons learned from claims handling are valuable sources of information and will help to define what should be improved. Previous floods showed that insurance should be one of the financial sources for covering consequences of damage – providing the existence of a well established co-operation and high-quality contracts. It seems, that everybody is interested in damage decreasing – even the municipalities.

The solution to flooding problem is no longer in the position of state willingness and compliance – we are obliged by EU legislation to undertake systematic steps - The Directive on the assessment and management of flood risk. Floods, which Slovakia is experiencing in some regions *today*, showed that some solutions were - even *yesterday* - late. Assignments derived from the Directive for *tomorrow* are also in the ambitious policy statement of the forthcoming government that is interested - very reasonably - in the reestablishment of the Ministry of Environment. On that ground, the government wants to propose floods control and protection measures in a way that enables to upkeep the water in the nature and to decrease the consequences of floods. The government also wants to develop a floods control and protection strategy in Slovakia, to build floods control and protection systems mainly from the EU structural funds and Eastern Partnership programs within the regional co-operation with neighboring countries. The Directive operates with exact terms for particular tasks in floods prevention – preliminary floods risk assessment until the end of 2011, maps of floods endangering and risk by the end

of 2013, plans of floods risk management until the end of 2015. *Tomorrow* will examine the results of *today's* ambitious plans.

Where will the roller get to? Essay about Anti-Discrimination Trends in Insurance Miroslav Čamek, Slovak Insurance Association (p. 12)

A spectre is haunting Europe - the spectre of anti-discrimination. In 2004, the Council Directive 2004/113/EC (the Gender Directive) has already been enacted and entered into force in December 2007. This Directive prohibits discrimination based on gender, in the provision of goods and services, including insurance sector. Gender-based differences in insurance pricing are prohibited unless they can be objectively justified within specific classes of insurance, in spite of protests and reasoning that men and women face different risks in insurance. It is therefore logical that insurance companies are responding adequately, and different risks are taken with different insurance premiums. For a period of 5 years it was possible for the countries to apply an exemption from the Directive if requested (Slovakia is among them).

However, there is another agenda that prohibits the use of age, disability, religion or belief, or sexual orientation as factor in the provision of insurance. For the first sight it seems to be a very attractive political topic, especially among some groups of electors. The Proposal for an Equal Treatment Directive (to cover age, health disability...) is submitted to the EPSCO (The Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council). The EPSCO should come to a political compromise in context with the proposal for Directive. In the beginning, the insurance sector was successful in convincing the proposers to add into the Directive a provision stating that gender- and health disability-based differentiation is not discrimination in insurance risk assessment. Unfortunately, during the Spanish presidency another version of the proposal for Directive was enforced, which does not allow different approach, even if it allows exemptions. With that, this Directive will become a "second Gender". In addition, the exercitation of exemptions furthermore blinds the situation in this field, because the age and health will be a discriminative factor in some states while in others not.

The policy to pursuing anti-discrimination at any price has a malign effect on service providing in the financial sector. The American experience shows an evidence of such policy that has already produced its factual "results". Despite this, the anti-discrimination roller in Europe moves along. Are we able to learn from the American mortgage case or not? There is still time and chance to stop that roller.

